

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
İKİNCİ BÖLÜM

ALİ RIZA VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 30226/10 ve diğer 4 başvuru)

KARAR

Madde 6 § 1 (sivil) • Bağımsız ve tarafsız mahkeme • Türkiye Futbol Federasyonunun organizasyon ve işleyişine ilişkin Yönetim Kuruluna verilen geniş yetkiler ve yönetim kurulu üyelerinin dış baskılara karşı korunması için yeterli güvencelerin bulunmaması nedeniyle Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Tahkim Kurulunun yapısal eksiklikleri • TFF'nin yönetim organlarında futbol kulüplerinin oyunculara veya hakemlere göre daha fazla temsil edilmesi
Madde 46 • Kararların icrası • Futbolda yaşanan uyuşmazlıkların TFF himayesinde çözümü için var olan mevcut sistemde reform yapılmasına yönelik genel tedbirlere duyulan ihtiyaç

STRAZBURG

28 Ocak 2020

KESİNLEŞME TARİHİ
22 Haziran 2020

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Ali Rıza ve Diğerleri/Türkiye Davasında,*Başkan*

Robert Spano,

Yargıçlar

Marko Bošnjak,

Valeriu Grițco,

Egidijus Kūris,

Ivana Jelić,

Arnfinn Bårdsen,

Saadet Yüksel,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 10 Aralık 2019 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından, aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Davanın temelinde, Birleşik Krallık ve Türkiye vatandaşlığı bulunan Ömer Kerim Ali Rıza ile Fatih Arslan, Şaban Serin, Mehmet Erhan Berber ve Serkan Akal isimli Türk vatandaşları tarafından İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, sırasıyla 20 Nisan 2010, 29 Aralık 2010, ve 11 Ocak 2016 tarihlerinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhinde Mahkemeye yapılmış olan beş başvuru (no. 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11 ve 5506/16) bulunmaktadır.

2. İlk başvuran ilk olarak İstanbul Barosu avukatlarından S. Bezen ve istifasının ardından Zürih Barosu avukatlarından L. Valloni tarafından temsil edilmiştir. İkinci, üçüncü ve dördüncü başvuranlar İstanbul Barosuna

kayıtlı Avukat A. Soydan, beşinci başvuran ise yine İstanbul'da görev yapan Avukat Z. Edebalı tarafından temsil edilmiştir.

3. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

4. Beş başvuran da Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca Türkiye Futbol Federasyonu'nun ("TFF") hukuk kurullarının bağımsızlık ve tarafsızlık gerekliliklerini karşılamadığından şikayetçi olmuştur. İlk başvuran dışındaki başvuranlar aynı madde uyarınca bir takım usule ilişkin eksikliklere atıfla, yargılamaların adil olmadığından şikayetçi olmuşlardır. İkinci, üçüncü ve dördüncü başvuranlar ayrıca, tek başına ve Sözleşme'nin 13. maddesi ile bağlantılı olarak, 1 No.lu Protokolün 1. maddesi anlamında mal ve mülk dokunulmazlığı haklarının ihlal edilmesinden şikayetçi olmuşlardır.

5. Yukarıdaki şikayetler, sırasıyla 6 Şubat ve 26 Nisan 2018 tarihlerinde Hükümet'e bildirilmiş ve başvurunun geriye kalan kısmı, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 54 § 3. maddesine göre kabul edilemez bulunmuştur.

6. 30226/10 no.lu başvuru hakkında bildirim yapılan Birleşik Krallık Hükümeti, müdahil olma hakkını kullanmamıştır (Sözleşme'nin 36 § 1. maddesi).

OLAYLAR VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

7. Dava konusu olaylar; taraflarca belirtildiği üzere ve taraflarca ibraz edilen belgelerden anlaşılacağı şekilde aşağıdaki gibi özetlenebilir.

A. 30226/10 no.lu başvurunun olay ve olguları

1. Uyuşmazlığın geçmişi

8. Mevcut başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte, başvuran profesyonel bir futbolcuydu.

9. Başvuran ve Türkiye'nin en üst profesyonel ligindeki profesyonel bir futbol kulübü olan Trabzonspor Kulübü Derneği ("Kulüp") 17 Ocak 2006 ile 30 Haziran 2008 tarihleri arasında geçerli olan tarihsiz bir iş sözleşmesi imzalamıştır. Sözleşme İngilizce olarak hazırlanmış ve sözleşmede diğer şeylerin yanı sıra başvurana ödenecek tutarlar belirtilmiştir.

10. Hükümet, başvuranın ve Kulübün 18 Ocak 2006 tarihinde, Trabzon'da bir noter tarafından tasdik edilmiş tek tip sözleşme imzaladıklarını ifade etmiştir. Ancak, başvuran, yerel makamlar ve Mahkeme huzurunda kategorik olarak böyle bir sözleşmeye yaptığını reddetmiş ve noter huzurunda bulunmadığını iddia etmiştir.

11. Başvuran, 4 Ocak 2008 tarihinde Kulüp'ten ayrılarak kendi ülkesi olan İngiltere'ye dönmüştür. Ertesi gün, başvuranın menajeri J. Rıza, Kulüp'e faks yoluyla sözleşme şartlarını ihlal ettiğini ve bu nedenle futbolcunun artık Kulüp adına oynamayacağını bildirmiştir.

12. 8 ve 14 Ocak 2008 tarihli kararlarla, Kulüp yönetim kurulu, başvurana, bildirimde bulunmaksızın kulüpten ayrıldığı ve antrenmanlara izin almadan katılmadığı ve Kulüp'e geri dönmediği için toplam 184.000 Türk lirası (söz konusu tarihte yaklaşık 109.523 avroya (EUR) tekabül etmektedir) para cezası vermiştir. Kulüp, başvurana bu kararları sırasıyla 14 ve 15 Ocak 2008 tarihlerinde bir noter aracılığıyla bildirmiştir.

13. Başvuran 18 Ocak 2008 tarihinde FIFA'ya (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) bir tanık beyanı sunmuştur. Başvuran, FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesine başvurarak Kulübün sözleşme altındaki ödeme yükümlülüklerinin defaaten temerrüde düştüğünü ve bazı ödemelerin dört aydan fazla gecikmelerle yapıldığını iddia etmiştir. Kulüp, başvurana ödemelerin bir kısmına karşılık gelen ileri tarihli çekler vermiş, bu çekleri tam ödeme olarak kabul etmesi için baskı yapmış ve ödemenin alındığını gösteren belgeler imzalatmıştır. Başvuran ayrıca Kulübün kendisinden hayır amaçlı olarak "bağış" yapmasını istediğini, ancak kendisine bu bağışlar karşılığında kanıt niteliğinde hiçbir evrak verilmediğini iddia etmiştir. Buna

ek olarak başvuran Kulübün kendisini genç takımla antrenman yapmaya zorlayarak ve ana takım kadrosuna almayarak psikolojik baskı yaptığından şikâyet etmiştir. Son olarak, başvuran kendisine ailesiyle zaman geçirmesini imkânsız kılacak şekilde sıkı bir antrenman programı verildiğini iddia etmiştir.

14. Başvuranın menajeri, 8 Nisan 2008 tarihinde Kulüp'e ve TFF'ye, başvuranın Mart ayı için maaşı ödenmediği için sözleşmeyi haklı sebeple feshettiğini bildiren yazılı bir fesih bildirimi göndermiştir. Bildirimde ayrıca, başvuranın içinde bırakıldığı durumun, Kulüp için oynamaya devam etmesini imkânsız kıldığı belirtilmiştir.

2. TFF Nezdindeki Yargılamalar

15. Kulüp 16 Mayıs 2008 tarihinde, başvurana karşı Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na (UÇK) başvurarak, sözleşmenin haksız feshi nedeniyle 291.973 TL (yaklaşık 153.670 Euro'ya tekabül etmektedir) tazminata hükmedilmesini, verilen para cezalarının ödenmesini ve başvurana söz konusu tarihte yürürlükte olan Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı ("eski Transfer Talimatı") hükümlerini ihlal ettiği gerekçesiyle transfer yasağı uygulanmasını talep etmiştir.

16. 20 Mayıs 2008 tarihinde, başvuran savunmasını ve karşı taleplerini UÇK'ye sunmuştur. Başvuran UÇK'den Kulübün ödenmeyen 2008 yılı Ocak, Şubat, Mart ve Nisan maaşlarını, 2007/8 sezonunun ilk yarısında ödenmesi gereken gecikmiş maç başı ücretlerini ve sözleşmesinin feshedilmediği takdirde ödenecek maç başı ücretlerini ödemesine karar verilmesini talep etmiştir.

17. 2 Aralık 2008 tarihinde UÇK, başvuranın taleplerini reddetmiş ve Kulüp'ün taleplerini kısmen kabul etmiştir. UÇK başvuranın sözleşmesini haksız bir şekilde feshettiğini ve bu nedenle kendisinin haksız fesih tazminatı olarak 94,357,95 TL (karar tarihinde yaklaşık 46,711 avroya eşdeğer) ve 139,022,80 TL (karar tarihinde yaklaşık 68,822 avroya eşdeğer)

para cezası ödemesine karar vermiştir. UÇK ayrıca başvuran eski Transfer Talimatını ihlal ederek Kulüp ile olan sözleşmesini haksız bir şekilde feshettiği gerekçesiyle dört ay boyunca başka bir kulüple sözleşme imzalamasını yasaklamıştır.

18. Başvuran 22 Ocak 2009 tarihinde TFF Tahkim Kurulu nezdinde UÇK'nin 2 Aralık 2008 tarihli kararına itiraz etmiştir.

19. Tahkim Kurulu 16 Nisan 2009 tarihli kararıyla, başvuranın itirazını kısmen kabul etmiştir. Tahkim Kurulu UÇK'nin başvuranın sözleşmesini haksız bir şekilde feshettiğine yönelik kararını onamıştır. Ancak, Tahkim Kurulu Kulübün eski Transfer Talimatı uyarınca öngörülen süre içinde sözleşmeyi feshedemediğine karar vermiş ve sözleşme kapsamında başvurana borçlu olunan tutarlara atıfta bulunarak başvuranın ödemek zorunda olduğu miktarın 129.353,38 TL'ye (karar tarihinde yaklaşık 61.596 avroya eşdeğer) düşürülmesine karar vermiş ve son olarak, kendisine uygulanan spor yapmaya yönelik yaptırımını iptal etmiştir.

20. Tahkim Kurulu kararı, 21 Ekim 2009 Çarşamba tarihinde başvurana bildirilmiştir. Söz konusu zamanda yürürlükte olan kanunda, Tahkim Kurulunun kararlarının kesin ve bağlayıcı olduğu ve bu kararların olağan mahkemeler tarafından gözden incelenemeyeceği düzenlenmiştir (bk. aşağıdaki 102. paragraf)

3. Spor Tahkim Mahkemesi önündeki yargılamalar

21. Başvuran, 11 Kasım 2009 tarihinde, Tahkim Kurulunun 16 Nisan 2009 tarihli kararına karşı Spor Tahkim Mahkemesine ("CAS") başvurmuştur.

22. 10 Haziran 2010 tarihli bir kararla CAS, yargı yetkisinin bulunmaması nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir. CAS, başvuran ile Kulüp arasındaki anlaşmazlığın uluslararası bir boyutu olmadığını ve bu nedenle de yetkisi dahilinde olmadığına karar vermiştir.

23. 9 Temmuz 2010 tarihinde başvuran, CAS kararının iptali için İsviçre Federal Mahkemesine temyiz başvurusunda bulunmuştur. 19 Nisan 2011 tarihli bir kararla, İsviçre Federal Mahkemesi temyiz başvurusunu reddetmiştir.

24. Başvuran, 11 Kasım 2011 tarihinde, 6. Madde uyarınca CAS ve İsviçre Federal Mahkemesi nezdindeki yargılamalar hakkında şikâyet ederek İsviçre'ye karşı Mahkeme'ye başvuruda (başvuru no. 74989/11) bulunmuştur (bk. aşağıdaki 142. paragraf).

B. 17880/11, 17887/07 ve 17891/07 no.lu başvuruların olay ve olguları

1. Uyuşmazlığın geçmişi

25. Başvuranlar, söz konusu tarihte Muğla süper amatör liginde amatör bir futbol kulübü olan İçmeler Belediyespor Kulübü için oynayan amatör futbolculardır.

26. 2009/10 sezonunun son haftalarında, İçmeler Belediyespor ve başka bir takım olan Yeni Milasspor, lig şampiyonluğunu kazanmak ve üst lige yükselmek için birbirleriyle rekabet halindeydi.

27. 14 Mart 2010 tarihinde başvuranların takımı İçmeler Belediyespor, Armutalan Belediyespor ile bir maç yaparken Yeni Milasspor, Bodrumspor ile karşılaşmıştır. İçmeler Belediyespor ve Yeni Milasspor'un puanları çok yakın olduğu için her iki maçın aynı anda başlaması planlanmıştır. Ancak maçın oynanacağı tarihte, aynı stadyumda oynanan bir önceki maç on beş dakika geciktiği için İçmeler Belediyespor ile Armutalan Belediyespor arasındaki maç ("Maç"), on beş dakikalık bir gecikmeyle başlamıştır. Ayrıca, rakip takımın oyuncularından biri ağır şekilde sakatlandığı için Maçın ilk yarısına on dakikalık uzatma süresi eklenmiştir. Sonuç olarak, Yeni Milasspor ile Bodrumspor arasındaki maç bittiğinde, Maç devam etmekteydi. Bodrumspor'un Yeni Milasspor'u mağlup ettiği açıklandığı

yetmiş beşinci dakikada, başvuranların takımı rakibinden 2 gol öndeydi. Duyurunun ardından takım üç gol daha atarak Maçı 6-1 kazanmış ve averaj farkına göre Yeni Milasspor'un önüne geçmiştir.

2. TFF Nezdindeki Yargılamalar

28. Maç bittikten sonra, Yeni Milasspor ve aynı ligde mücadele eden başka bir kulüp olan Dalyan Belediyespor, TFF'ye Maçta yasa dışı bir şekilde hatır şikesi yapıldığına yönelik bir şikâyetle bulunmuştur.

29. 8 Nisan 2010 tarihli mektupla TFF Genel Sekreterliği, Maç hakkındaki şikâyeti TFF Etik Kuruluna aktarmıştır.

30. 28 Nisan 2010 tarihli kararıyla, Etik Kurulu, Yeni Milasspor ve Bodrumspor arasındaki karşılaşmanın sonucu açıklandıktan sonra İçmeler Belediyespor ve Armutalan Belediyespor oyuncularının hatır şikesi yapacak şekilde davrandıklarını tespit etmiştir. Etik kurulu anons sonrasında Armutalan Belediyespor oyuncularının kasıtlı olarak Topu İçmeler Belediyespor oyuncularına verdiklerini ve gol yemek için hiçbir savunma yapmadığını kaydetmiştir.

31. Bunun üzerine konu Etik kurulunun bulguları uyarınca takım oyuncu ve teknik direktörlerinin hatır şikesi suçunu işleyip işlemediğine karar verilmek üzere Türkiye Futbol Federasyonu Amatör Futbol Disiplin Kurulu'na sevk edilmiştir.

32. 17 Mayıs 2010 tarihli mektupla AFDK başvuranlardan kırk sekiz saat içinde hatır şikesi iddialarına karşı savunmalarını sunmalarını istemiştir.

33. Başvuranlar, 18 Mayıs 2010 tarihinde yazılı savunmalarını sunmuştur: Başvuranlar savunmalarında hatır şikesi suçunu açık şekilde reddederek tek yaptıklarının karşı takım hakemin kararlarına olan hoşnutsuzluklarından dolayı savunma yapmayı bıraktığı için gol atmak olduğunu kaydetmiştir.

34. AFDK 26 Mayıs 2010 tarihinde oybirliğiyle başvuruların “müsabaka sonucunu etkileme” disiplin suçunu işlediklerine karar vererek, eski Futbol Disiplin Talimatı’nın 55. maddesi (“eski Disiplin Talimatı”) uyarınca başvuranlara bir sene boyunca futbola ilişkin faaliyetler bağlamında hak mahrumiyeti cezası vermiştir.

35. Başvuranların avukatı 3 Haziran 2010 tarihinde, Tahkim Kurulunda AFDK kararına itiraz etmiştir. Başvuranlar şike şemasına dahil olduklarını gösteren hiçbir kanıt olmadığını ve yanlış bir varsayım temelinde cezalandırıldıklarını iddia etmiştir. Ayrıca, Tahkim Kurulundan bir duruşma düzenlenmesini istemişlerdir.

36. 1 Temmuz 2010 tarihli kararla; Tahkim Komitesi, başvuranları, hakemi, yardımcı hakemleri ve Maçın gözlemcisini dinledikten sonra, oybirliğiyle itirazlarını reddetmiş ve AFDK’nin 26 Mayıs 2010 tarihli kararını onamıştır. Tahkim Kurulunun kısa kararı TFF’nin internet sitesinde yayınlanmıştır.

37. Üçüncü başvuran 23 Aralık 2010 tarihinde Tahkim Kurulundan gerekçeli kararının bir kopyasının kendisine sunmasını istemiş ve Mahkeme önünde, TFF’nin kendisine yanıt olarak gerekçeli kararın henüz düzenlenmediğini belirttiğini iddia etmiştir. Hükümet, gerekçeli kararın Tahkim Kurulu arşivlerinde bulunmadığını Mahkeme’ye bildirmiştir.

C. 5506/16 no.lu başvurunun olay ve olguları

1. Uyuşmazlığın geçmişi

38. Başvuran, 1 Temmuz 2000 ve 23 Temmuz 2015 tarihleri arasında üst klasman yardımcı hakem olarak görev yapmaktaydı. TFF kurallarına göre, üst klasman yardımcı hakem en iyi iki profesyonel futbol ligindeki maçlarda görev yapma hakkına sahiptir.

39. 21 Temmuz 2015 tarihli karar ile, Türkiye Futbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu (“MHK”) hakem klasmanlarını belirlemek için

kullanılan kriterleri, söz konusu zamanda yürürlükte olan Merkezi Hakem Komitesi Talimatı'na ("eski MHK Talimatı") göre belirlemiştir. Bu temelde, MHK 2015/16 sezonu için 70 en üst seviye yardımcı hakemin isimlerini içeren üst klasman yardımcı hakem listesini düzenlemiştir. Bununla birlikte, başvuran, listedeki seksen üç yardımcı hakem arasından yetmiş sekizinci sırada yer aldığı için 2015/16 sezonu için "il hakemi" klasmanına düşmüştür.

2. TFF Nezdindeki Yargılamalar

40. Başvuran 27 Temmuz 2015 tarihinde Tahkim Kurulu nezdinde MHK'nin verdiği il hakemi klasmanına düşürölme kararına itiraz ederek üst klasman yardımcı hakem olarak görevlendirilmesini talep etmiştir. Üçüncü başvuran, MHK kararının verildiği tarihte yürürlükte olan eski MHK Talimatı'na dayanarak, üst klasman yardımcı hakem sayısının üst klasman hakem sayısının iki katı olması gerektiğini ve 2015/16 sezonu için otuz dokuz hakemin üst klasman hakem olarak seçildiğini ve üst klasman yardımcı hakem sayısının yetmiş sekiz olması gerektiğini iddia etmiştir. Başvuran, MHK'nin üst klasman yardımcı hakem sayısını 70 hakemle sınırlama ve kendisini bu liste dışında tutmaya yönelik kararının eski MHK Talimatı'na aykırı olduğunu iddia etmiştir. Başvurana göre, MHK listeyi daha önce yürürlükten kaldırılan ve 11 Temmuz 2014 tarihli eski MHK Talimatı ile değiştirilen belgenin bir önceki sürümü uyarınca kendisine tanınan %10'luk payını kullanarak hazırlamıştır.

41. Başvuran 29 Temmuz 2015 tarihinde, Tahkim Kurulundan duruşma düzenlemesini ve kendisinin MHK'nin görüşleri hakkında yorum yapmasına izin vermesini istemiştir.

42. 30 Temmuz 2015 tarihinde, Tahkim Kurulu duruşma yapmak için zorlayıcı bir neden olmadığına karar vererek başvuranın itirazını reddetmiştir. Tahkim Kurulu üst klasman yardımcı hakemler listesine bir yardımcı hakemin dahil edilip edilmeyeceğine ilişkin kararın sadece

MHK'ye ait olduğuna karar vermiştir. Kurul ayrıca herhangi bir sezon için üst klasman yardımcı hakemlerin sayısını belirlemek de MHK'nin takdir yetkisi kapsamına giren bir konu olduğunu belirtmiştir. Başvuranın iddiasının aksine, eski MHK Talimatı hiçbir şekilde MHK'nin takdir yetkisini yalnızca pozisyona en uygun hakemleri seçme konusunda sınırlandırmamıştır. Özellikle, eski MHK Talimatında atıfta bulunulan “*kadar*” ifadesi, üst klasman yardımcı hakemlerin sayısının üst klasman hakem sayısının tam iki katı olması gerektiği anlamına gelmemektedir. Bunun yerine söz konusu hüküm, azami üst düzey yardımcı hakem sayısını belirlemiş ve MHK'ye istediği takdirde bu sayıyı azaltma yetkisi vermiştir. Buna göre, MHK üst klasman yardımcı hakemlerin sayısını sadece yetmişle sınırlarken hakları doğrultusunda hareket etmiş ve başvuranın “il hakemi” klasmanına düşürülmesi kanun ve usule uygun olmuştur.

43. Başvuran, 19 Ağustos 2015 tarihinde Tahkim Kurulu'na yeni bir başvuruda bulunarak, davaların yeniden açılmasını ve kararının gözden geçirilmesini talep etmiştir. Başvuran eski MHK Talimatında yer alan kelimelerin, üst klasman yardımcı hakemlerin sayısını açıkça belirleyerek yorumlamaya yer bırakmadığı iddiasını yinelemiştir. Başvuran her halükârda, MHK'nin hakemin yalnızca eski MHK Talimatı'nda belirtilen sınırlı gerekçelerle eski haline getirebileceğini ve bu gerekçelerden hiçbirinin bu dava için geçerli olmadığını eklemiştir. Başvuran ayrıca Tahkim Kurulundan, kararını vermeden önce duruşma düzenlemesini istemiştir.

44. 20 Ağustos 2015 tarihli karar ile, Tahkim Kurulu, yargılamanın yeniden açılmasını haklı göstermek için hiçbir gerekçe bulunmaması nedeniyle, başvuranın yargılamaların yeniden açılması ve duruşma düzenlenmesi talebini reddetmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

A. Türkiye Futbol Federasyonu

45. TFF, 1923 yılında Türkiye’de futbolu yönetmek için kurulmuştur. Futbol sporunun ulusal federasyonu olarak, ülkedeki profesyonel ve amatör futbolun tüm yönlerini düzenleyen ve denetleyen en yüksek otoritedir. TFF 1923 yılından beri FIFA ve 1962’den beri UEFA (Avrupa Futbol Federasyonları Birliği) üyesidir.

46. Kanun gereği TFF, ayrı bir tüzel kişiliğe sahip ve özel hukuk ilkelerine göre yönetilen özerk bir kuruluştur. Merkezi İstanbul’dadır.

47. TFF’yi düzenleyen yasal çerçeve, zaman içinde önemli ölçüde gelişmiştir.

Birinci başvuranın taraf olduğu yargılamalar esnasında, 29 Kasım 2007 tarih ve 5719 sayılı Kanun (“5719 sayılı Kanun”) ile değiştirilen 17 Haziran 1992 tarih 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (“eski TFF Kanunu”) yürürlükteydi.

16 Mayıs 2009 tarihinde, 5 Mayıs 2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (“TFF Kanunu”) yürürlüğe girmiş, böylece eski TFF Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. TFF Kanunu, geri kalan başvuranların taraf olduğu davalar sırasında yürürlükteydi.

48. Önceki kanunun aksine, yürürlükteki TFF Kanunu sadece geniş bir yasal çerçeve sunmaktadır. TFF’nin organlarını düzenleyen ayrıntılı hükümler, 3 Haziran 2008 tarihinde kabul edilen TFF Statüsü’nde belirtilmiştir. TFF Kanunu ile birlikte yürürlüğe giren ve zaman zaman değiştirilen TFF Statüsü hükümleri Yönetim Kurulu tarafından yayımlanan talimatlar tarafından desteklenmektedir.

49. TFF'nin ilgili organlarının oluşumu, yetkileri ve atanma şekli ile futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplini ile ilgili önceki ve mevcut TFF yasal çerçevelerinin temel hükümlerinin bir özeti aşağıda verilmiştir.

1. Türkiye Futbol Federasyonu organlarını düzenleyen yasal çerçeve

50. TFF'nin merkezi organizasyonunu oluşturan ana organlar; Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve hukuk kurullarıdır (bk. eski TFF Kanunu'nun ve TFF Kanunu'nun 4. maddesi ve TFF Statüsü'nün 20. maddesi).

51. Hukuk kurulları iki kademeli bir sistem olarak yapılandırılmıştır. TFF'nin ilk derece hukuk kurulları; UÇK, Disiplin Kurulları ve Etik Kuruludur (TFF Kanunu'nun 5. maddesi ve TFF Statüsü'nün 54. maddesi).

52. Tahkim Kurulu, TFF'nin en üst hukuk kuruludur. Tahkim Kurulu, ilk derece hukuk kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazları inceler ve yargı yetkisine giren futbolla ilgili uyuşmazlıklarda temyiz merciidir (TFF Kanunu'nun 6. maddesi ve TFF Statüsü'nün 54. maddesi).

53. İlk derece hukuk kurulları ve Tahkim Kurulu, TFF'den ayrı bir tüzel kişiliğe veya bütçeye sahip değildir. Bu kurullar, TFF'nin merkezi teşkilatının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilir ve sekreterlik ve idari işler için TFF'nin personelinden faydalanır. 17 Nisan 2019 tarihine kadar bu kurullar TFF'nin merkez binasını kullanmaktalardı.

54. TFF ayrıca Genel Sekreterlik ve yan kurullardan oluşan danışmanlık ve idari birimlere sahiptir ve MHK'de bu yan kurullardan biridir (TFF Statüsü Madde 43).

(a) Genel Kurul

55. Genel Kurul, TFF'nin ana karar alma organıdır. Genel Kurul, TFF'nin organlarının işleyişini düzenleyen ve Resmî Gazete'de yayımlanan ikincil mevzuatın ana gövdesi olan TFF Statüleri çıkarma ve var olanları değiştirme yetkisine sahiptir. Genel Kurul ayrıca, Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapan Türkiye Futbol Federasyonu Başkanını ve 14 Yönetim

Kurulu Üyesini seçer. Genel Kurulun yeter sayısı, delegelerin salt çoğunluğu olmakla beraber kararlar, genel kurul toplantısında bulunan delegelerin yarısından fazlasının oyuyla alınır (eski TFF Kanununun 6. maddesi ve TFF Statüsü'nün 21-25. maddeleri).

(i) Eski TFF Kanunu uyarınca Kongre'nin oluşumuna ilişkin kurallar

56. Eski TFF Kanununun 5. maddesi uyarınca, aşağıdaki kişiler Genel Kurul üyesi olabilir ve dört yılda bir yapılan Genel Kurul toplantısına katılmasına oy kullanmasına hak kazanmıştır:

- a) Türkiye profesyonel futbol en üst ligindeki kulüplerin başkanları ile yönetim kurullarınca belirlenecek altışar temsilci.
- b) Türkiye Profesyonel Birinci Ligindeki kulüplerin başkanları ile yönetim kurullarınca belirlenecek birer temsilci.
- c) Türkiye Profesyonel İkinci Ligindeki grupta yer alan kulüplerin başkanları.
- d) Türkiye Profesyonel Üçüncü Liginde her gruptan ilk beş sırada olan kulüplerin başkanları.
- e) Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığını asaleten iki yıldan fazla yapmış olanlar.
- f) Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Başkanı ile Yönetim Kurulunca belirlenecek bir temsilci.
- g) FIFA ve UEFA'nın icra kurullarında fiilen en az beş yıl görev yapmış ve yapmakta olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları.
- h) (A) Millî Takım teknik direktörlüğünü en az iki yıl yapmış olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları.
- ı) En az yetmiş beş defa (A) Millî olmuş ve Genel Kurul tarihinden en az altı ay önce faal sporculuğu bırakmış olanlar.
- i) Profesyonel Futbolcular Derneği Başkanı.
- j) Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Genel Başkanı ile Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek dört temsilci.

k) Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği Başkanı.

l) Büyükler kategorisinde olimpiyat, dünya, kıta futbol federasyonları şampiyonaları finalleri ile Avrupa şampiyonalarının en az yarı finallerinde maç yönetmiş faal olmayan hakemler.

m) Türkiye profesyonel futbol en üst liginde şampiyon olan kulüplerden her biri için ilave bir temsilci.

n) Bünyesinde futbol dalı bulunan engelliler spor federasyonlarının başkanları.

o) Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği Genel Başkanı.

(ii) Genel Kurulun oluşumunu düzenleyen mevcut kurallar

57. TFF Statüsü'nün 9. maddesi, aşağıdaki tüzel kişiliklerin veya bireylerin TFF'ye üye olabileceklerini öngörmektedir:

- a) Türkiye Profesyonel futbol liglerinde yer alan kulüpler;
- b) Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu;
- c) Profesyonel Futbolcular Derneği;
- d) Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği;
- e) Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği;
- f) Bünyesinde futbol faaliyeti bulunan engelliler spor federasyonları;
- g) FIFA veya UEFA İcra Kurulu'nda aktif görev yapan kişiler;
- h) FIFA veya UEFA'nın komitelerinde fiilen en az 10 yıl görev yapan kişiler;
- i) Türkiye Futbol Federasyonu başkanlığını asaleten yapmış kişiler;
- j) Genel Kurul tarafından üyeliğe kabul edilecek diğer kişiler.

58. TFF Statüsü'nün 22. maddesi Kurul üyelerini sıralamıştır. TFF'nin tüzel kişi üyeleri (birey olmayan) tarafından aday gösterilen Genel Kurul delegeleri şunlardır:

TFF Üyesi	Genel Kuruldaki Temsilcisi
Türkiye'nin en üst profesyonel ligindeki profesyonel futbol kulüpleri	Her kulübün başkanı ve yönetim kurulu tarafından seçilen altı delege
Türkiye Profesyonel birinci liginde yer alan kulüpler	Her kulübün başkanı ve yönetim kurulu tarafından seçilen bir delege
Türkiye Profesyonel ikinci liginde yer alan kulüpler	Her kulübün başkanı
Türkiye Profesyonel üçüncü liginde yer alan kulüpler	Her kulübün başkanı
Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu	Her kulübün başkanı ve yönetim kurulu tarafından seçilen dokuz delege
Profesyonel Futbolcular Derneği	Başkan
Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği;	Başkan
Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği;	Başkan (mevcut görevini bırakmış olması gerekir)
Bünyesinde futbol faaliyeti bulunan engelliler spor federasyonları	Her federasyonun başkanı

59. Oyuncular, hakemler ve teknik adamlar arasından Genel Kurul üyesi olmak için kimlerin uygun olduğunun belirlenmesi amacıyla 29 Haziran 2011 tarihinde TFF Statüsü'nde yapılan değişiklikler eski TFF Kanunu'nda belirtilen kriterleri önemli ölçüde değiştirmiştir.

60. TFF Statüsü'nün 22. maddesi, aşağıdaki bireylerin Genel Kurul üyesi olabileceklerini öngörmektedir:

- a) en fazla (A) Milli olmuş ve faal futbolculuğu bırakmış beş delege;
- b) en uzun süre (A) Milli Takım teknik direktörlüğü yapmış beş delege;

c) faal hakemliği bırakmış ve ön eleme müsabakaları hariç UEFA Şampiyonlar Ligi ya da bu lig öncesinde bu statüye denk organizasyonlarda en fazla müsabaka yönetmiş beş delege.

61. Ayrıca, aynı madde kapsamında FIFA veya UEFA İcra Kurulu'nda görev yapmış kişiler, FIFA veya UEFA komitelerinde fiilen en az on yıl görev almış kişiler ve eski TFF başkanları da otomatik olarak Kongre üyesi olmaya hak kazandığı da öngörülmektedir.

62. Genel Kurul delegeleri, Genel Kurul toplantılarına katılma, oy kullanma ve TFF Başkan ve Yönetim Kurulunu seçme hakkına sahiptir.

(b) Yönetim Kurulu

63. Yönetim Kurulu, TFF'nin Başkan ve tamamı Genel Kurul tarafından seçilen on dört üyeden oluşan yürütme organıdır. Başkan dört yıl süreyle görev yapar ve Yönetim Kurulu Başkanlığını yürütür. Başkan olabilmek için adayın TFF Statüsü'nde belirtilen şartları yerine getirmesi ve Genel Kurul delegelerinin en az beşte birinin desteğini alması gerekir. Başkan, Kongre genel kurul toplantısında hazır bulunan delegelerin salt çoğunluğu ile seçilir (eski TFF Kanunu'nun 9. maddesi ve TFF Statüsü'nün 33 ve 38. maddeleri).

64. Genel Kurul üyesi olmak, Yönetim Kurulu'na üye olmak için ön şart değildir. TFF tarafından herhangi bir disiplin yaptırımına maruz bırakılmamak veya belirli suçlardan hüküm giymemek kaydıyla, yirmi beş yaşını tamamlamış Türk vatandaşları Yönetim Kuruluna girmeye hak kazanır (TFF Statüsü'nün 33. maddesi).

65. Profesyonel bir futbol kulübünün başkanı veya yönetim kurulu üyesi olan herhangi bir kişi Yönetim Kuruluna seçildikten sonra görevinden istifa etmelidir. Üyeler, görev süreleri boyunca TFF'nin diğer organlarında görev alamazlar veya Genel Kurul üyesi olarak seçilemezler (eski TFF Kanunu'nun 10. maddesi ve TFF Statüsü'nün 33 ve 38. Maddeleri).

66. Yönetim Kurulu, Başkanın tavsiyesi üzerine TFF'nin hukuk kurullarının ve MHK gibi yan kurulların belirli veya bütün üyelerini atama ve söz konusu organların belirli üyelerine ödenecek harcırah, ücret, konaklama giderleri ve ödenek miktarlarını belirleme yetkisine sahiptir (eski TFF Kanununun 10. maddesi ve TFF Statüsü'nün 35. maddesi).

67. Yönetim Kurulu ayrıca, TFF'nin çeşitli organlarının işleyişini, futbolun idaresini ve disiplinini yöneten talimatları yayınlama ve uygulama yetkisine sahiptir (eski TFF Kanunu'nun 10. maddesi ve TFF Statüsü'nün 35. maddesi). Talimatlar, Yönetim Kurulu tarafından kabul edildikten sonra TFF'nin web sitesinde yayınlanarak yürürlüğe girer.

68. Yönetim Kurulunun bir diğer yetkisi, hukuki sonuç doğuran ve Tahkim Kurulu nezdinde temyiz edilebilen MHK kararlarını gözden geçirmek ve onaylamaktır (TFF Statüsü'nün 35.Maddesi).

(c) TFF'nin ilk derece hukuk kurulları

(i) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

69. UÇK, 4 Aralık 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5719 sayılı kanun uyarınca sözleşmelerden doğan futbol uyuşmazlıklarını TFF'nin ilk derece hukuk kurulu olarak incelemek üzere kurulmuştur.

70. 30226/10 sayılı başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte, eski TFF Kanunu'nun 12/A Maddesi ve eski Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı ("eski UÇK Talimatı") UÇK'nin hukuki dayanağını oluşturmaktaydı.

71. Eski UÇK Talimatı uyarınca, UÇK bir başkan ve diğer on beş üyeden oluşmaktadır. UÇK Başkanı Yönetim Kurulu tarafından atanmıştır. Kalan üyeler, her biri beş üye atama hakkına sahip olan aşağıdaki futbol kurulları tarafından aday gösterilmiştir: (i) Kulüpler Birliği Vakfı; (ii) Profesyonel Futbolcular Derneği; ve (iii) Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği. Başkan da dahil olmak üzere UÇK üyelerinin her birinin, en az beş yıllık mesleki deneyime sahip hukuk fakültesi mezunları olması

gerekmekteydi (eski TFF Kanunu'nun 12/A Maddesi ve Eski UÇK Talimatı'nın 3. maddesi).

72. UÇK kararları, uyuşmazlığın konusuna bağlı olarak, başkan, Kulüpler Birliği Vakfı tarafından aday gösterilen iki üye ve ilgili kuruluşlar tarafından aday gösterilen iki üyeden oluşan beş kişilik kurul tarafından alınmıştır (eski UÇK Talimatı'nın 8. maddesi).

73. UÇK Kararlarına karşı itirazlar, Tahkim Kuruluna yapılabiliyordu (eski TFF Kanunu'nun 14. maddesi ve eski UÇK Talimatı).

(ii) Etik Kurulu

74 . Etik Kurulu, Türk futbolunun etik değerlerini, marka değerini ve halkın gözünde itibarını korumak için kurulmuştur (TFF Statüsü'nün 60 § 1 maddesi).

75. 2 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren TFF Statüsü ve Etik Kurulu Talimatı ("Etik Kurulu Talimatı") kapsamında; Etik Kurulu, Başkanın tavsiyesi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atanan bir başkan, dört asil ve dört yedek üyeden oluşur. Tüm üyeler en az beş yıllık mesleki deneyime sahip hukuk fakültesi mezunları olmalıdır (TFF Statüsü'nün 60 § 1 maddesi ve Etik Kurul Talimatı'nın 3 § 1 maddesi).

76 . Etik Kurul önündeki prosedür, Yönetim Kurulu tarafından re'sen veya şikâyet üzerine, yeterince ciddi olduğuna kanaat getirilen hatır şikesi örneklerine atıflarla yapılan sevk işlemi ile başlar (Etik Kurulu'nun 7 § 1 maddesi).

77. Sevkin ardından Etik Kurulu hatır şikesi iddialarına ilişkin bir ön soruşturma başlatır. Etik Kurulu bu soruşturmada elde edilen kanıtlara dayanarak bir rapor hazırlayarak bu raporu Yönetim Kuruluna sunar. Daha sonra Yönetim Kurulu konunun ilgili disiplin kuruluna havale edilip edilmeyeceğine karar verir (Etik Kurulu Talimatı'nın 7 §§ 2 ve 6 maddeleri).

(iii) Disiplin Kurulları

78. AFDK, Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (“PFK”) ve il disiplin kurulları Disiplin Kurullarını oluşturur (TFF Statüsü’nün 57. maddesi).

79. 11 Ağustos 2017 tarihinde yürürlüğe giren Futbol Disiplin Talimatı, AFDK’nin amatör futbol kulüplerinin, oyuncularının, antrenörlerinin, yöneticilerinin ve diğer bireylerinin ve amatör futbol maçlarında yer alan hakemlerin ve diğer yetkililerin eylemlerinden kaynaklanan disiplin suçlarına yönelik karar verme yetkisine sahiptir.

80. AFDK; Başkanın önerisi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atanan bir başkan, altı asil ve altı yedek üyeden oluşur. 15 Haziran 2019 tarihinden itibaren geçerli olan TFF Statü’lerinde yapılan değişikliklerin ardından, AFDK’nin tüm üyeleri en az beş yıllık mesleki deneyime sahip hukuk fakültesi mezunları olmalıdır (TFF Statüsü’nün 57 §§ 2 Maddesi ile Disiplin Talimatı’nın 62. maddesi).

81. AFDK kararlarına karşı itirazlar, kararın alınmasını takip eden yedi gün içinde Tahkim Kuruluna sunulabilir (Disiplin Talimatı’nın 88. maddesi).

(d) Merkez Hakem Kurulu

82. MHK, ana görevi resmi ve hazırlık futbol maçları için hakem ve gözlemci atamak olan TFF’nin yan komitesidir.

83. MHK’nin temel görevlerinden biri, profesyonel hakemlerin klasmanlarını belirlemektir. Hakem olarak atanacak kişilerin isimleri onay için Yönetim Kuruluna sunulur (eski MHK Talimatı’nın 5. maddesi). Ayrıca, 8 Mayıs 2019’da yürürlüğe giren mevcut *Merkez Hakem Kurulu Talimatı*, üst klasman yardımcı hakem sayısının MHK tavsiyesi üzerine Yönetim Kurulu tarafından belirleneceğini açıkça *öngörmektedir*. (TFF Statüsü’nün 43. maddesi ve MHK Talimatı’nın 5 ve 39. maddeleri).

84 . MHK, Başkanın tavsiyesi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atanan bir başkan ve sekiz üyeden oluşur. Atanma tarihinden en az bir yıl önce emekli olan hakemler MHK'ye üye olabilirler. Başkan da dahil olmak üzere üyelerinden üçü hakem olmayan ancak spor alanında deneyime sahip kişiler arasından seçilebilir (TFF Statüsü'nün 43. maddesi ve MHK Talimatı'nın 3. maddesi).

85. MHK üyelerinin görevlerini yerine getirirken bağımsız bir şekilde hareket etmeleri gerekir ve istifa etmedikçe veya üyelik görevinden çekilmedikçe görevden alınamazlar (TFF Statüsü'nün 4. maddesi). Cumhurbaşkanı ve özel bir kurulda görev yapan iki üye hariç olmak üzere, MHK üyeleri Yönetim Kurulu tarafından belirlenen bir miktarda bir *harcırah alır* (MHK Talimatı'nın 27. maddesi).

86. MHK tarafından yayınlanan hakem klasmanlarına yönelik itiraz, hakem listesinin yayınlanmasını takip eden yedi gün içinde Tahkim Kurulu'na sunulabilir (MHK Statüsü'nün 36. maddesi).

(e) Tahkim Kurulu

87 . Tahkim Kurulu, TFF'nin en yüksek hukuk kurulusudur ve TFF Statüsünde ve ilgili direktiflerde belirtildiği üzere kendi yetki alanına giren uyuşmazlıklara ilişkin karar veren nihai otoritedir.

88. 30226/10 no.lu başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte, eski TFF Kanununun 13 ve 14. maddeleri, Tahkim Kurulunun yetki, oluşum ve görevlerini ortaya koymaktaydı. Bu hükümler Nisan 2008 tarihli eski Tahkim Kurulu Talimatı ("eski Tahkim Talimatı") ile desteklenmekteydi.

89. TFF Kanunu, TFF Statüsü ve 11 Ağustos 2017'de yürürlüğe giren Tahkim Kurulu Talimatı ("Tahkim Talimatı") kapsamındaki kurallar, önceki yasal çerçevedeki kurallardan önemli ölçüde farklılık göstermemektedir. Dolayısıyla, TFF Kanunu, TFF Statüsü ve Tahkim Kurulu Talimatı'nda belirtildiği üzere, Tahkim Komitesinin görev, yetki, oluşum ve atanmasına ilişkin kurallara atıfta bulunmaktadır.

(i) Yargı Yetkisi

90. Tahkim Kurulu, diğer hususların yanı sıra, UÇK ve TFF Disiplin Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları inceleme yetkisine sahiptir. Tahkim Kurulu ayrıca Yönetim Kurulu tarafından yayınlanan ve TFF Kanunu ve/veya TFF Statüsü ile uyumlu olmayan direktifleri iptal etme yetkisine sahiptir (eski TFF Kanunu'nun 14. maddesi, TFF Statüsü'nün 62. maddesi ve Tahkim Talimatı'nın 2. maddesi).

91. Tahkim Kurulu, davanın olay ve olgularını ve hukuki boyutunu incelemek ve konuyla ilgili kesin bir karar vermek için tam yargı yetkisine sahiptir. Kurul, ihtilafa konu kararı tamamen veya kısmen onama veya uygun görüldüğünde tadil etme yetkisine sahiptir (TFF Statüsü'nün 62. maddesi ve Tahkim Talimatı'nın 15. maddesi).

(ii) Oluşum

92. Tahkim Kurulu, Başkanın tavsiyesi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atanan bir başkan, altı asil ve altı yedek üyeden oluşur. Üyeler en az beş yıllık mesleki deneyime sahip hukuk fakültesi mezunları olmalıdır. Ayrıca, özerk spor federasyonları veya spor kulüplerinin yönetim kurulunda görev yapan veya altı aydan fazla disiplin cezası almış kişiler Tahkim Kurulunda yer alamazlar. Ayrıca, Tahkim Kurulu üyeleri TFF'nin diğer kuruluş veya organlarında veya TFF üyesi olan herhangi bir kulüpte veya başka herhangi bir özel hukuk kuruluşunda çalışamazlar (eski TFF Kanununun 13. maddesi, TFF Kanunu'nun 6. maddesi ve TFF Statüsü'nün 61. maddesi).

(iii) Görev süresi

93. Tahkim Kurulu üyeleri, Yönetim Kurulu ve Başkanın görev süresi ile sınırlı olarak görev yapmak üzere atanır. Üyeler belli sayıda toplantıya katılmayarak istifa etmedikçe veya üyelikten çekilmedikçe görevlerinden

alınamazlar (eski TFF Kanunu'nun 13. maddesi ve TFF Statüsü'nün 61. maddesi).

94. TFF mevzuatı, Tahkim Kurulu üyelerinin yeniden atanmalarını engelleyen herhangi bir hüküm içermemektedir.

(iv) Bağımsızlık yükümlülüğü

95. Kanun, Tahkim Kurulu üyelerine bağımsız ve tarafsız bir şekilde karar verme yükümlülüğü getirmektedir (eski TFF Kanunu'nun 13. maddesi ve TFF Kanunu'nun 6. maddesi).

(v) Üyelere yapılan ödemeler

96. Tahkim Kurulu üyeleri, katıldıkları her toplantı için Yönetim Kurulu tarafından her sezon başında belirlenen miktarda bir *harcırah* alır (Tahkim Talimatı'nın 22. maddesi).

(vi) Yargılamaların yürütülmesi

97. Yargılamalar, Tahkim Direktifinde belirtilen kurallara aykırı olmamak kaydıyla, diğer mevzuatta öngörülen usuli kurallara uygun olarak yapılmalıdır (TFF Statüsü'nün 61. maddesi ve Tahkim Talimatı'nın 18. maddesi).

98. Tahkim Kurulu nezdinde birinci derece hukuki kurul kararlarına karşı yapılan başvurular yazılı olarak sunulmalıdır. Tahkim Kurulu ilk olarak yazılı başvuruların resmi gereklilikleri karşılayıp karşılamadığını inceler ve eğer başvurular uygun ise, ilgili taraflara tebliğ edilerek yazılı cevapları istenir (Tahkim Talimatı'nın 8. ve 9. maddesi).

99. Karşılıklı yazılı görüş beyanlarının ardından dava, davayı inceleyen üyenin görüşü ile birlikte Tahkim Kuruluna sunulur. Kurul, genel bir kural olarak dosya üzerinden inceleme yapar, ancak gerektiğinde taraflardan daha fazla bilgi ve belge sunmalarını isteyebilir ya da duruşma düzenlenmesine karar verebilir (Tahkim Talimatı'nın 10. maddesi).

100. Tahkim Kurulu kararları hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınır. Oyların eşit olduğu durumlarda başkanın oyu belirleyicidir. Ayrıca, Tahkim Kurulu kararları için gerekçe göstermelidir. Kararın hüküm bölümü derhal TFF Genel Sekreterliğine bildirilir. Ayrıca, Tahkim Komitesine başvuru tarihinden en geç itibaren üç ay içinde gerekçeli kararın taraflara iletilmesi gerekir. Ayrıca, Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazların bir ay içinde karara bağlanması gerekir (TFF Statüsü'nün 61. maddesi ve Tahkim Talimatı'nın 12 ve 13. maddeleri).

(vii) İlgili Hukuk

101. Tahkim Kurulu; (Parlamento tarafından yürürlüğe konulan) TFF Kanunu, (Genel Kurul tarafından yürürlüğe konan) TFF Statüsü, (Yönetim Kurulu tarafından yürürlüğe konulan) TFF talimatları hükümlerini ve FIFA ve UEFA kurallarını dikkate alarak, esasa ilişkin Türk mevzuatına göre karar vermelidir (TFF Statüsü'nün 61. maddesi ve Tahkim Kurulu'nun 19. maddesi).

(viii) Kararların kesinliği

102. Eski TFF Kanunu ve eski Tahkim Talimatı, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğunu, herhangi bir idari veya adli organın onayına tabi olmadığını ve kararlara bu tür bir makam nezdinde itiraz edilemeyeceğini açıkça belirtmiştir (eski TFF Kanunu'nun 14. maddesi ve Eski Tahkim Talimatı'nın 14. maddesi).

103. TFF Kanununun 6. maddesi, Tahkim Komitesinin kararlarının kesin olduğuna ve olağan mahkemeler tarafından denetime tabi tutulamayacağına yönelik benzer bir hüküm içermektedir.

104. 6 Ocak 2011 tarihli kararla Anayasa Mahkemesi, bu hükmün Tahkim Kurulu kararlarının hukuki denetime tabi tutulamayacağına yönelik kısmını anayasaya aykırı bularak iptaline karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, Tahkim Kurulu kararlarının yargı denetiminden muaf

olmasının, Anayasanın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

105. Anayasa Mahkemesi'nin kararını takiben, Anayasanın sporun geliştirilmesi hakkındaki 59. maddesi 17 Mart 2011 tarihinde tadil edilmiştir. Madde başlığına “tahkim” kelimesi eklenmiş ve aşağıda verilen üçüncü paragraf eklenmiştir:

Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.

106. Anayasanın 59 § 3 maddesi uyarınca; TFF Statüsü ve Tahkim Talimatı, yargılamaların yeniden başlatılması ve fiili hataların düzeltilmesine ilişkin hukuki ve cezai prosedür kurallarına bakılmaksızın, Tahkim Kurulunun kararlarının kesin ve bağlayıcı olduğunu ve olağan mahkemelerde incelemeye uygun olmadığını öngörmektedir (TFF Statüsü'nün 62. maddesi ve Tahkim Talimatı'nın 14. maddesi).

107. Sadece Adil yargılanma hakkının ihlal edildiği gerçeği, hukuk veya ceza muhakemesi kuralları uyarınca yargılamaların yeniden başlatılması için bir zemin teşkil etmez. İç tahkim kararı, tarafların eşitliği ilkesine ve tarafların dinlenme hakkına saygı duyulmadığı veya bu kararın kamu düzenine aykırı olduğu durumlarda iptal davası yoluyla iptal edilebilir. Ancak bu durum, Tahkim Kurulu kararları için geçerli değildir, çünkü bu kararların istisnası olmayan bir şekilde herhangi bir makam tarafından incelenmesine izin verilmez.

2. TFF'nin sözleşmelere dayalı uyuşmazlıklara ilişkin yargı yetkisini düzenleyen yasal çerçeve

(a) Eski TFF Kanunu

108. 5719 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler yürürlüğe girmeden önce, Yönetim Kurulu sözleşmeye dayalı futbol uyuşmazlıklarını çözme

yetkisine sahipti (bk. *Kolgu / Türkiye* (k.k.), no. 2935/07, § 10, 27 Ağustos 2013).

109. 5719 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra, eski TFF Kanunu UÇK'ye (i) kulüpler ;(ii) kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncuların menajerleri, masörler ve maç organizatörleri; ve (iii) oyuncu menajerleri ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler arasındaki her türlü sözleşme veya futbola ilişkin ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözme yetkisi vermiştir (eski TFF Kanunu'nun 12/A maddesi).

(b) TFF Kanunu ve Statüsü

110. TFF Kanunu'nun 5 § 2 maddesi, ilk olarak, eski TFF Kanunu'nun 12/A maddesine benzer bir hüküm içermektedir. Bu hükme göre, UÇK; TFF Kanunu, TFF Statüsü ve TFF talimatları ile bağlantılı olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözmek için münhasır bir yargı yetkisi ile donatılmıştır. TFF Statüsü ayrıca i) kulüpler ;(ii) kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncuların menajerleri, masörler ve maç organizatörleri; ve (iii) oyuncu menajerleri ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler arasındaki uyuşmazlıkları çözmek için UÇK'yi münhasır yargı yetkisi ile donatmıştır.

(c) 17 Mart 2011 tarihli Anayasa değişikliği

111. 17 Mart 2011 tarihli anayasa değişikliği ile getirilen Anayasa'nın 59 § 3 maddesi, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna yoluyla itiraz edilebileceğini öngörmektedir (bk. yukarıda 105. paragraf).

(d) Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 tarihli kararı

112. Lisanslı bir oyuncunun menajeri tarafından bir futbol kulübüne karşı Anayasa Mahkemesi önünde açılan davada, TFF Kanunu'nun,

UÇK’de dahil olmak üzere, TFF’nin hukuki kurullarına münhasır yargı yetkisi veren Anayasa’nın 5. maddesinin Anayasa’ya uygunluğuna itiraz edilmiştir.

113. 18 Ocak 2018 tarihli kararıyla Anayasa Mahkemesi, TFF Kanunu’nun 5 § 2 maddesini Anayasaya aykırı bulmuştur. Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 59 § 3. maddesinin tahkimi sadece spor faaliyetlerinin “yönetimi” ve “disiplinine” ilişkin uyuşmazlıkların çözümü için zorunlu hale getirdiğini kaydetmiştir. Ancak, TFF Kanununun 5 § 2 maddesi böyle bir ayırım yapmayarak ve futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkların, uyuşmazlığın olağan mahkemeler tarafından görülme olasılığına yer vermeksizin münhasıran TFF’nin hukuk kurulları tarafından çözüme kavuşturulması gerektiğini öngörmektedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, TFF Kanunu’nun 5 § 2 maddesinin sadece Anayasa’nın 59 § 3 maddesine aykırı olmadığı, aynı zamanda bireyin mahkemeye erişim hakkının özüne de zarar verdiği sonucuna varmıştır.

114 . Anayasa Mahkemesi’nin kararı, 3 Mart 2019 tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanması takiben bir yıl içinde yürürlüğe girmiştir.

(e) TFF kurallarındaki son değişiklikler

115. Anayasa Mahkemesinin 18 Ocak 2018 tarihli kararının yürürlüğe girmesinden sonra (bk. yukarıda 113. paragraf), TFF Statüsü, 15 Haziran 2019 tarihinde şu hükümleri kapsayacak şekilde değiştirilmiştir: Kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerleri, sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin olanlar dışında, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan uyuşmazlık söz konusu olduğunda UÇK’nin yargı yetkisini kabul edip etmeme konusunda serbesttir (TFF Statüsü’nün 56. maddesi).

116. Buna ek olarak, Anayasa Mahkemesinin 18 Ocak 2018 tarihli kararının yürürlüğe girmesinin ardından (bk. yukarıda 113. paragraf) 17 Haziran 2019 tarihinde yürürlüğe giren Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

Talimatı'nda, uyuşmazlığın sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin olmadığı sürece UÇK'nin sözleşmeye dayalı uyuşmazlıklara ilişkin yargı yetkisinin isteğe bağlı olduğunu öngörmektedir (UÇK Talimatı'nın 2. maddesi).

117. Buna göre, bu kararın verildiği tarihte, ilk başvuranın başvurusuna (30226/10 sayılı başvuru) konu olan uyuşmazlık gibi bir futbolcu ile bir kulüp arasında yaşanan bir uyuşmazlık, olağan mahkemelerin önüne taşınabilirdi. Ayrıca, taraflar bu tür bir uyuşmazlığı ilk olarak UÇK'nin yargı yetkisini kabul ederek TFF'ye havale etmeyi tercih etseler bile, yine de TFF'nin hukuk kurulları tarafından verilen kararlara karşı olağan mahkemelerde itirazda bulunabilirler.

3. TFF'nin futbolun disiplin ve yönetimini düzenleyen yasal çerçevesi

(a) Profesyonel Futbol ve Transfer Direktifi

118. 30226/10 sayılı başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte, sözleşmelerini bir sebep olmaksızın tek taraflı olarak fesheden futbolcuların, başka bir kulüp ile sözleşme imzalamaları yasaklanarak dört aylık bir süre boyunca futbol maçlarında oynamalarına engel olunmaktaydı (eski Transfer Talimatı'nın 35. maddesi).

(b) Futbol Disiplin Talimatı

119. TFF nezdinde yürütülen disiplin yargılamalarına ilişkin usuller temel olarak Yönetim Kurulu tarafından çıkartılan talimat ile düzenlenmektedir.

120. Disiplin Talimatı, TFF tarafından düzenlenen tüm futbol maçlarına ya da yetkisi alanına giren ve futbol faaliyetleriyle ilgili kulüplerinin, kulüp yöneticilerinin, futbolcuların (profesyonel ya da amatör), antrenörlerin ve diğer bireylerin hepsine uygulanmaktadır. Bu talimata göre sportmenliğe, oyunun kurullarına ve TFF tarafından çıkartılan karar ile talimatlara uygun olmayan bir şekilde davranan kulüpler veya bireyler disiplin cezalarına tabi

tutulur. Ek olarak, Talimatta sportmenliğe veya diğer disiplin hükümlerine aykırı hareketlere ilişkin olarak, bir hakemin bu hareketi görmemesinin ve bir karar vermemesinin söz konusu şahsın cezalandırılmasının önüne geçmediği belirtilmiştir (TFF Statüsü'nün 58. maddesi ile Futbol Disiplin Talimatı'nın 3 ve 4. maddesi).

121. Futbol maçlarında yapılan şike olayları da Disiplin Talimatı tarafından düzenlenmektedir. Talimat, şikeyi tanımlarken, “müsabaka sonucunu etkileme” şeklinde bir ifade kullanmakta ve müsabaka sonuçlarının etkilenmesini veya etkileme teşebbüsünü kesin surette yasaklamıştır. İkinci, üçüncü ve dördüncü başvuruların taraf olduğu yargılamaların yürütüldüğü sırada yürürlükte olan mülga Disiplin Talimatı, müsabaka sonuçlarını etkileyen veya etkilemeye teşebbüs eden şahıslara bir yıldan iki yıla kadar hak mahrumiyeti cezasının verileceğini öngörmüştür. Ancak, Disiplin Talimatı müsabaka sonuçlarını etkilemekle suçlu bulunan bir şahsa sürekli olarak hak mahrumiyeti cezası verileceğini belirtmektedir. Disiplin Talimatı, ayrıca, “hak mahrumiyetinin” kapsamını, futbol maçlarına katılmaktan men edilen, idari spor veya futbola ilişkin diğer faaliyetleri gerçekleştiremeyen ve stadyumlara giremeyen şahısları belirterek tanımlamıştır. Ek olarak, Disiplin Talimatı, iki sezon arasında geçen sürenin hak mahrumiyeti süresine dâhil edilemeyeceğini öngörmüştür (Disiplin Talimatı'nın 56. ve 57. maddeleri).

(c) Futbol Müsabaka Talimatı

122. Futbol Disiplin Talimatını tarafından düzenlenen çerçeve oyun kurallarını düzenleyen Futbol Müsabaka Talimatı tarafından tamamlanmıştır. Futbol Müsabaka Talimatı'nın 9 Ağustos 2017 tarihinde yürürlüğe giren güncel versiyonu, spor ahlakına ve kanunlara aykırı bir şekilde müsabaka sonucunu etkilemenin veya etkilemeye çalışmanın yasak olduğunu belirtmekte maç sonuçlarını etkileyen bir futbol kulübünün

karşılaşacağı sonuçları öngörmektedir (Futbol Müsabaka Talimatı'nın 25. maddesi).

(d) Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı

123. 11 Ağustos 2006 tarihinde yürürlüğe giren Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı, amatör futbolcuyu konaklama, malzeme, sigorta ve antrenman giderleri gibi futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler dışında herhangi bir ücret almayan futbolcu olarak tanımlamaktadır (Amatör Futbolcu Talimatı'nın 4. maddesi).

B. 27 Temmuz 2018 tarihli Kamu Denetçiliği Tavsiye Kararı

124. Türkiye Cumhuriyeti Kamu Denetçiliği Kurumu ("Kamu Denetçiliği"), 6328 sayılı 14 Temmuz 2012 tarihli bir Kanunla Meclise bağlı bir yapı olarak kurulmuştur.

125. 6328 sayılı Kanun'un 5. maddesi, Kamu Denetçiliğinin idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını incelemek ve idareye önerilerde bulunmakla görevli olduğunu belirtmektedir. Kamu Denetçiliği söz konusu idarenin her türlü her eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden değerlendirmektedir. Eğer Kamu Denetçiliği Kurumu bir idarenin eylem ve işlemlerine kanuna uygun veya adil bulmuyorsa ve başvuran lehine bir karar veriyorsa, söz konusu başvuruya sebebiyet veren idari uygulamalarda tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla bir tavsiye kararı yayınlar. Tavsiye kararları sadece öneri niteliğindedir.

126. Kamu Denetçiliğinin 27 Temmuz 2018 tarihli tavsiye kararı ile TFF nezdinde yürütülen disiplin yargılamalarının bağımsız ve tarafsız olmadığına karar vermiştir. Söz konusu tavsiye kararı TFF Yönetim Kurulunun görevden alınan eski üyesinin özel hayatında TFF hakkında

yaptığı bir yorum nedeniyle çeşitli disiplin cezalarına tabi tutulduğu yönündeki şikâyeti temel almaktadır. Kamu Denetçiliği PDFK ve Tahkim Kurulunun, Yönetim Kurulundan bağımsız olmadığını tespit etmiş ve TFF nezdinde yürütülen disiplin yargılamalarının bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla TFF Statüsü'nde, Disiplin Talimatı'nda ve Müsabaka Talimatı'nda ilgili değişikliklerin yapılmasını tavsiye etmiştir.

127. Kamu Denetçiliği, kararında PDFK ve Tahkim Kurulu önünde yürütülen yargılamaların bağımsız ve tarafsız olup olmadığı hakkında bir akademisyenin görüşüne atıfta bulunmuştur. Görüşün ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“... Böylelikle PDFK tamamen Yönetim Kuruluna ve nihayetinde Başkana bağlı olmaktadır. PDFK'nın görev süresinin Yönetim Kurulunun görev süresiyle sınırlı olması da bundan kaynaklanmaktadır. Buna göre TFF organizasyon yapısı içerisinde PDFK üyeleri Başkan ve Yönetim Kurulunun emirleri altında konumlanmıştır. Bulundukları pozisyon bu üyeleri, kendilerinin PDFK'ya üye olarak atanmalarını sağlayan Başkan ve Yönetim Kuruluna borçlu kılmaktadır. Bu nedenle Başkanın ve Yönetim Kurulunun gerek sarıh gerekse zımni, fakat genelde gayri resmi dilek, talimat, emir ve ricalarına bağlı kalmalarının önünde hiçbir hukuki güvence bulunmamaktadır.

Bu değerlendirmeler ... Tahkim Kurulu bakımından daha da geçerlidir. ... Tahkim Kurulu özelinde de dış baskılara ilişkin herhangi bir koruma mekanizması mevzuat ve düzenlemelerde öngörülmemiştir Her ne kadar TFF Statüsü'nün 61/4. maddesi Tahkim Kurulunun işlevini yerine getirirken bağımsız olduğunu lafzen belirtse de Kurul üyeleri için herhangi bir gerçek güvence bulunmamaktadır. Mevzuatta, özellikle de Anayasada Tahkim Kurulu üyelerini kamusal ya da TFF gibi (Başkanı ve Yönetim Kurulu da dahil olmak üzere) yarı kamusal makamlardan talimat almaları konusunda koruyan yürürlükte olan bir hüküm bulunmamaktadır (Bu karara uygulanabildiği ölçüde, Brudnicka ve Diğerleri/Polonya, Başvuru no.54723/00, 2005 Mart , para.41). Bu nedenle, üyelerin bağımsızlığına ilişkin soyut ve genel hüküm, tamamen yanıltıcıdır. Bu yanıltıcı görünüş, “adalet yalnızca tecelli etmemeli; aynı zamanda tecelli ettiği görülmelidir” ilkesine (bk., bu karara uygulanabildiği ölçüde, *Bramelid ve Malmström/İsveç*, Başvuru.no.8588/79-8589/79, 12 Aralık 1983 tarihli Nihai Komisyon Raporu, para. 35.) aykırılık teşkil etmektedir. TFF organizasyon

yapısı içerisinde Tahkim Kurulu üyeleri Başkan ve Yönetim Kurulunun emir altında konumlandırılmıştır. Tahkim Kurulu üyeleri de Başkan ve Yönetim Kurulu tarafından kullanılan yegâne takdir yetkisiyle belirlenmektedir. Bu sistem de Tahkim Kurulu üyelerin korunmasız, zayıf ve potansiyel olarak yönlendirilebilecek bir konuma yerleştirmektedir.

C. TFF önünde yürütülen yargılamaların yenilenmesi talebini kabul eden kararlar

128. Hükümet, TFF'nin hukuk kurulları tarafından verilen ve yargılamaların yenilenmesi taleplerinin kabul edildiği iki kararı Mahkemeye ibraz etmiştir.

129. İlk karar, altı ay boyunca spor yapmaya ilişkin olarak profesyonel bir futbolcuya verilen ceza ile alakalıdır. Tahkim Kurulu 28 Aralık 2017 tarihli kararında, futbolcunun yargılamaların yenilenmesi talebini Transfer Talimatında yapılan bir değişiklikle azami men süresinin altı aydan dört aya düşürülmesi nedeniyle kabul etmiştir. Tahkim Kurulu, Transfer Talimatında yapılan değişikliğin oyuncunun lehine olduğunu belirterek oyuncunun cezasını dört aya indirmiştir.

130. İkinci karar ise Yürütme Kurulunun eski üyelerini ilgilendirmekteydi. PFDK, söz konusu şahsa iyi sportmenliğe karşı hareket etmekten ve futbol müsabakasının bir hakemini aşağılamaktan bir yıl ve altı ay men cezası vermiştir. PFDK 18 Ağustos 2016 tarihli kararında, yargılamaların yenilenmesi talebini Disiplin Talimatında yapılan bir değişiklikle aşağılama eylemi için verilen asgari men süresinin altı aydan üç aya düşürülmesi nedeniyle kabul etmiştir. PFDK, talimatta yapılan değişikliğin başvuranın lehine olduğunu belirterek toplam ceza dokuz aya indirmiştir.

D. 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun

131. 14 Nisan 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine dair Kanun'un çıkartılmasıyla beraber, bir futbol müsabakasının sonuçlarını belirlemeye yönelik eylemler veya anlaşmalar ceza gerektiren suç olarak nitelendirilmeye başlamıştır.

132. 6222 sayılı Kanuna göre, bir spor müsabakasının sonuçlarını etkilemek amacıyla çıkar sağlayan ve başkasına çıkar sağlayan bir şahıs bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına tabi tutulabilir ve yirmi bin gün para cezası ödemesi talep edilebilir. Böyle bir düzenlemeden menfaat sağlayan şahıslar ayrıca cezai olarak sorumlu tutulur. 6222 sayılı kanun, ek olarak, bir şahsın bu kanun kapsamında cezaya tabi tutulmasının, daha sonrasında ilgili spor federasyonunun aynı husus hakkında söz konusu şahsa bir disiplin cezası vermesi hakkını ortadan kaldırmayacağını öngörmektedir.

III. İLGİLİ ULUSLARARASI KANUNLAR

A. FIFA KURALLARI

1. FIFA Statüleri

133. FIFA Statüleri'nin 14. maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Üye federasyonların aşağıdaki yükümlülükleri bulunmaktadır:

(a) Her zaman, FIFA organlarının Statülerine, yönetmeliklerine, talimatlarına ve kararlarına ve ek olarak FIFA Statüleri'nin 57. maddesinin 1. fıkrası temelinde temyiz üzerine verilen Spor Tahkim Mahkemesinin (CAS) kararlarına uymak

...

(d) kendi üyelerinin FIFA organlarının Statülerine, yönetmeliklerine, talimatlarına ve kararlarına uymalarını sağlamak

...

(f) FIFA Standart Statüsü'nün şartları ile uyumlu olan statülerin onaylanması

...

2. Yukarıda bahsedilen yükümlülüklerin herhangi bir üye federasyon tarafından ihlal edilmesi bu Statülerde yer alan cezaların verilmesine yol açabilir.

134. FIFA Statüleri'nin 15. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Üye federasyonların statüleri iyi yönetim ilkelerine uymalı ve özellikle asgari olarak aşağıdaki hususlara ilişkin olarak hükümler içermelidir

...

(d) yargı organlarının bağımsızlığının sağlanması (kuvvetler ayrılığı)

...

(f) tüm ilgili paydaşlar CAS'ın yargısını ve yetki alanını tanımalı ve uyuşmazlıkların çözüm yolu olarak tahkime öncelik vermelidir...”

135. FIFA Statüleri'nin 59 § 3 maddesi aşağıdaki gibidir:

“Federasyonlar, federasyonda yaşanan uyuşmazlıklar ya da ligleri, lig üyelerini, kulüpleri, kulüp üyelerini, oyuncularını, yetkilileri ve federasyon yetkililerini etkileyen uyuşmazlıklar için, FIFA yönetmelikleri veya bu hususa özellikle izin veren veya olağan mahkemelere başvurmayı öngören bağlayıcı yasal hükümler öngörülmedikçe olağan mahkemelere başvurmayı yasaklayan hükümleri kendi statülerine ya da yönetmeliklerine ekler. Hükümler, olağan mahkemelere başvurmak yerine tahkime başvurmayı öngörür. Bu tür uyuşmazlıklar, federasyon veya konfederasyon ya da CAS kanunları tarafından tanınan bağımsız ve usule uygunca kurulan tahkim mahkemelerine taşınır. Federasyonlar, ayrıca, bu hükmün federasyonda uygulanmasını sağlar ve gerektiği takdirde bu doğrultuda üyelerine bağlayıcı yükümlülükler koyar. Federasyonlar, bu yükümlülüğe uymayan herhangi bir tarafa ceza verir ve bu cezalara karşı yapılan bir temyiz başvurusunun olağan mahkemeler yerine tahkim mahkemelerine yapılmasını kesin surette sağlar.

2. *FIFA'nın 20 Aralık 2005 tarihli 1010 sayılı genelgesi*

136. FIFA'nın 1010 sayılı genelgesi “bağımsız” ve “usulüne uygun bir şekilde kurulan” bir tahkim mahkemesinin FIFA Statüleri'nin 59. maddesi ile uyumlu olması gerektiğini belirten bir asgari usul standardı öngörmektedir. Bu standart aşağıdaki gibidir:

“ - Tahkim mahkemesi kurulurken benzerlik ilkesi

Taraflar, hakimlerin atanmasında eşit etkiye sahip olmalıdır. Bu örneğin, tüm tarafların bir hâkim atamaya hakkı olacağı ve iki atanan hakemin de tahkim mahkemesinin başkanını atayacağı anlamına gelir. İlgili taraflar, ortaklaşa tek bir hâkim atama konusunda anlaşmaya varabilir. Hakimlerin daha önceden belirlenen bir listeden seçileceği durumlarda, temsil edilen her menfaat grubu hakem listesinin oluşturulmasında eşit etkide bulunabilmelidir.

-Bağımsız ve tarafsız bir mahkemeye sahip olma hakkı

Bu hakkın kullanılabilmesi için bağımsızlığından haklı bir şekilde şüphe duyulan bir hakem (veya bir tahkim mahkemesi) reddedilmelidir. Bir hâkimin reddedilmesi seçeneğine ek olarak, reddedilme ve yeni bir hâkimin atanması usullerinin anlaşmalar, tahkim kuralları veya devlet usul kuralları tarafından düzenlenmesini gerektirmektedir.

-Adil yargılanma ilkesi

Tarafların her biri yargılama için önem arz eden tüm olgular hakkında konuşabilme, kendi yargısal görüşlerini temsil edebilme, delillerin toplanması için ilgili önergede bulunma ve yargılamalara katılma hakkına sahip olmalıdır. Tüm taraflar, bir avukat tarafından veya başka bir uzman tarafından temsil edilme hakkına sahiptir.

-Çekişmeli yargılama hakkı

Tarafların her biri diğer taraf tarafından ibraz edilen iddiaları inceleme ve bu iddialar hakkında yorum yapma ve kendi iddiaları ve delilleri ile reddedip onaylamama hakkına sahip olmalıdır.

-Eşit muamele ilkesi

Tahkim mahkemesi taraflara eşit bir şekilde davranılmasını güvence altına almalıdır. Eşit muamele ilkesi taraflara karşı benzer hususların her zaman aynı şekilde ele alınmasını gerektirmektedir.”

137. Ek olarak, Genelge bir FIFA üyesinin, FIFA Statüleri’nin 59. maddesi uyarınca bir tahkim mahkemesi kurarken veya bu mahkemeyi tanırken yukarıda anılan asgari standartlara uyulmasını her daim sağlanması yükümlülüğüne sahip olduğunu belirtmektedir. Üyeler, tahkim

mahkemelerin tarafsızlığının ve usulüne uygun bir şekilde kurulmasının sağlanması amacıyla ek koşullar belirtebilir.

B. UEFA kuralları

138. UEFA Statüleri'nin 59. maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Her Üye Federasyon, liglerinin, kulüplerinin, oyuncularının ve yetkililerin her daim UEFA'nın Statülerine, yönetmeliklerine ve kararlarına uymasını öngören bir hükmü statülerine dahil eder...

2. Üye Federasyonlardan her biri liglerinin, kulüplerinin, oyuncularının ve yetkililerin bu yükümlülükleri tanınmasını ve kabul etmesini güvence altına alır...”

139. UEFA Statüleri'nin “Uyuşmazlıklar için Tahkim Mahkemesine Başvurma Yükümlülüğü” başlıklı 60. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Federasyonlar, statülerinin ya da yönetmeliklerinin uygulanmasından kaynaklanan ulusal boyuttaki uyuşmazlıkları, ulusal mevzuatlara tabi olmak kaydı ile son hukuk yolu olarak herhangi bir olağan mahkeme yerine bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesine sevk edilmesi gerektiğini öngören bir hükmü statülerine dahil eder.”

C. UEFA ve Avrupa Konseyi arasında imzalanan mutabakat zaptı

140. 9 Mayıs 2018 tarihinde UEFA ve Avrupa Konseyi arasında akdedilen mutabakat zaptının ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“1.6. ... İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme gibi insan hakları standartlarına uyduğu ölçüde tahkim yönteminin spor davalarını etkili ve etkin bir şekilde çözülmesindeki önemli rolünü tanıyarak bağımsızlığın ve insan haklarına olan saygının artırılabilmesi amacıyla uluslararası spor adalet sisteminin genişletilmesi yönünde bir iş birliğine ihtiyaç vardır.

...

2.5. Özellikle, demokrasi, cinsiyet dengesi, paydaşların dahil olması, şeffaflık, hesap verilebilirlik, dayanışma, denetim ve dengenin ilkelerinin yanı sıra ilgili yolsuzluklarla mücadele standartlarına uymak başta olmak üzere sporda iyi yönetişimi teşvik etmek.

D. UEFA ve Uluslararası Profesyonel Futbolcular Birliği (FIFPro) arasında imzalanan mutabakat zaptı

141. 10 Aralık 2007 tarihinde UEFA ve Uluslararası Profesyonel Futbolcular Birliği (FIFPro) arasında akdedilen mutabakat zaptının ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“2.6 Uyuşmazlıkların çözümü için futbol yapılarının modernleştirilmesi ve futbol içerisindeki mekanizmaların güçlendirilmesine ilişkin olarak, FIFPro Avrupa Bölümü tahkim usullerinin uygulanmasını ve özellikle Avrupa’da FIFA tarafından 1010 sayılı genelgede belirtilen şartlar temelinde faaliyetlerini sürdüren federasyonların uyuşmazlık çözüm dairelerini desteklemektedir UEFA, ayrıca, futbola ilişkin uyuşmazlıkları ele alırken doğru tahkim usullerinin uygulanmasını da desteklemektedir.

...

10.2. Ulusal mevzuata tabi olmak üzere, Kulüp ve Oyuncu arasında iş sözleşmesi kaynaklı ortaya çıkan herhangi bir uyuşmazlık, Ulusal Federasyonun statüleri ve yönetmelikleri kapsamında her bir tarafın (işveren ve çalışan) eşit temsilcilerinden oluşan bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesine ya da CAS’a sevk edilir. Bu tür kararlar nihaidir. FIFA Oyuncuların Statüleri ve Transferi Talimatı’nda belirtilen şartlar kapsamında, uyuşmazlıklar CAS’a temyiz başvurusunda bulunma olanağı ile Uyuşmazlık Çözüm Daireleri tarafından çözümlenebilir.”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. İLK İTİRAZ HAKKINDA

142. Mahkeme, ilk başvuranın Mahkeme önünde derdest olan İsviçre aleyhinde yaptığı başvurusunun (*Ali Rıza/İsviçre*, no. 74989/11) somut başvuru ile birleştirilmesini talep ettiğini gözlemlemektedir (başvuru no. 30226/10). İlk başvuran, iki başvurusunun da aynı olguları içerdiğini ve bu nedenle beraber incelenmeleri gerektiğini savunmuştur. Mahkeme, başvuranın İsviçre aleyhinde yaptığı başvurusunda CAS önünde İsviçre Federal Mahkemesi önünde yürütülen yargılamalara ilişkin olarak çeşitli

usuli eksiklikler hakkında şikâyetle bulunduğunu gözlemlemektedir. TFF nezdinde yürütülen yargılamalar ve daha sonrasında aynı uyuşmazlıktan kaynaklanan yargılamalar aynı olguları paylaşmasına rağmen, Mahkeme ikinci şikâyetin birinci başvuranın davasında uyuşmazlık çözümü için başvurduğu İsviçre sisteminin niteliği ve kapsamının ayrı bir incelemede değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir. Zira başvuranın İsviçre sistemi önündeki davası sadece incelenen Türk sisteminden farklı olmamakla birlikte aynı zamanda somut davada gündeme getirilmeyen ayrı yasal hususlara değinmektedir. Dolayısıyla, Mahkeme başvuruları ayrı incelemenin daha doğru olduğuna ve başvuruları birleştirmemeye karar vermiştir.

II. TAHKİM KURULUNUN BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ OLMAMASI GEREKÇESİYLE SÖZLEŞME’NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİNE İLİŞKİN İDDAA

143. Başvuranların tümü, Tahkim Kurulu önünde yürütülen yargılamaların Sözleşme’nin 6 § 1 maddesinde belirtilen bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarına uymadığı konusunda şikâyetle bulunmuşlardır. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar hakkında ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir yargı yeri tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde yürütülmesini isteme hakkına sahiptir. ...”

144. Hükümet, başvuranların argümanlarına itiraz etmiştir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında*1. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin uygulanabilir olup olmadığı hususunda***(a) Tarafların argümanları**

145. Hükümet, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin başvuruya konu olan TFF önünde yürütülen yargılamalara uygulanamayacağını ileri sürmüştür. Hükümet, söz konusu uyuşmazlıkların başvuranların medeni hakları ve yükümlülüklerinin belirlenmesi veya başvuranlar aleyhinde açılan bir cezai kovuşturma ile alakalı olmadığını belirtmiştir.

146. 30226/10 no.lu başvurudaki başvuran, Hükümetin iddialarının aksine, söz konusu uyuşmazlığın, kendisi ve eski kulübü arasındaki iş ilişkisinin sona ermesinden kaynaklanan iş ile alakalı bir ihtilaf olduğunu savunmuştur. Ek olarak, başvurana UÇK tarafından verilen spor yapma cezasının, belirli bir süre boyunca başka bir futbol kulübüne giremediği ve herhangi bir maçta oynayamadığı için mesleki hayatını etkilediğini kaydetmiştir.

147. 17880/11, 17887/11 ve 17891/11 no.lu başvurularda bulunan başvuranlar, ceza usullerinin Tahkim Kurulu nezdinde yürütülen yargılamalara uygulanabileceğini belirterek, aleyhlerinde verilen disiplin cezasının 6 § 1 maddesinde öngörülen cezai alanda yöneltilecek bir suçlamayı teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, ayrıca, futbol oynamaktan men edilme riskinin mevcut olması dolayısıyla TFF nezdinde görülen disiplin yargılamalarında amatör futbol oyuncusu olarak futbol oynama haklarının tehlikeye düşürdüğünü söylemişlerdir.

148. 5506/16 no.lu başvuruda bulunan başvuran, üst düzey yardımcı hakem listesinden çıkarılmasının iki profesyonel futbol liginde gerçekleştirilen maçlarda hakemlik yapamamasına yol açmasından dolayı profesyonel hayatını etkilediğini savunmuştur. Bu karar, aynı zamanda başvurana gelecekteki gelirinin büyük bir kısmından da mahrum etmiştir.

149. Mahkeme, başvuruların ve Hükümetin Tahkim Kurulu nezdinde yürütülen yargılamaların niteliğine ilişkin olarak çeşitli argümanlar öne sürdüğünü not etmektedir. Mahkeme, bu argümanların Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin uygulanabilirliği konusuna değinmediği kanaatindedir ve bu nedenle bu argümanları esaslar temelinde inceleyecektir (bk. aşağıdaki 169 ila 181. paragraflar).

(b) Mahkemenin Değerlendirmesi

150. Mahkeme, “medeni hak ve yükümlülükler” kavramının sadece davalı Devletin ulusal hukukuna atıfta bulunarak yorumlanamayacak olan Sözleşme'den doğan özerk bir kavram olduğunu yinelemektedir. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi, tarafların sıfatına, “uyuşmazlığın” nasıl sonuçlandırılacağını düzenleyen mevzuatın niteliğine ve ilgili konu hakkında yetkisi olan makamdan bağımsız olarak uygulanmaktadır (bk. *Naît-Liman/İsviçre* [BD], no. 51357/07, § 106, 15 Mart 2018).

(i) 17880/11, 17887/11, 17891/11 no.lu başvurular

151. Başvuruların hem olgusal hem de yasa yönünden benzerliğini göz önünde bulunduran Mahkeme, başvuruları birleştirmeyi ve beraber incelemeyi uygun görmektedir.

152. Mahkeme, başvuruların aleyhlerinde TFF'nin hukuk kurulları nezdinde açılan ve bir yıl süre ile men edilmeleri ile sonuçlanan disiplin yargılamaları hakkında şikâyetle bulunduklarını gözlemlemektedir.

153. Mahkeme, ilk olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin ceza yönünün söz konusu yargılamalara uygulanabilir olup olmadığını değerlendirecektir. Mahkemenin yerleşik içtihadına göre, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında “cezai bir suçun” mevcut olup olmadığını tespit edebilmek için “Engel kriterleri” olarak bilinen üç kriter göz önünde bulundurulur (bk. *Engel ve Diğerleri/Hollanda*, 8 Haziran 1976, § 82, Seri A no. 22). İlk kriter, ulusal hukuk kapsamında suçun yasal olarak sınıflandırılması, ikinci

kriter, suçun esas niteliği ve üçüncü kriter ise ilgili şahsın alabileceği cezanın ciddiyet seviyesi ile ilişkilidir. İkinci ve üçüncü kriter alternatif olup beraber değerlendirilmek zorunda değildir. Ancak, her kriterin ayrı olarak değerlendirilmesi ile cezai bir suçun mevcut olduğuna ilişkin olarak net bir sonuca ulaşamıyorsa, beraber değerlendirme yaklaşımı benimsenebilir (bk. *Ramos Nunes de Carvalho e Sá/Portekiz* [BD], no. 55391/13 ve diğer 2 karar, § 122, 6 Kasım 2018 ve burada bulunan daha fazla atıf).

154. Mahkeme, ilk kritere ilişkin olarak -tedbirin ulusal olarak sınıflandırılması- söz konusu zamanda 6222 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmediyini (bk. yukarıdaki 131. paragraf) ve Türk hukuku kapsamında maç sonuçlarını etkilemenin disiplin suçu teşkil etmediğini gözlemlemektedir. Mahkeme, kalan kriterlere -suçun niteliği ve verilecek cezanın ciddiyet seviyesi- ilişkin olarak müsabaka sonuçlarını etkilemenin fairplay kurallarına aykırı olan sportmenliğe karşı bir davranış olduğunu ve Disiplin Talimatı uyarınca başvuranlara verilebilecek azami ceza süresinin ise üç yıllık men cezası olduğunu (bk. yukarıdaki 121. paragraf) gözlemlemektedir. Yukarıdaki mülahazalar ışığında, Mahkeme, yukarıdaki kriterlerin herhangi birinin ayrı olarak veya beraber olarak değerlendirilmesinin, başvuranlar aleyhinde açılan disiplin yargılamalarının Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında bir cezai suçun tesis edilmesi ile alakalı olduğu sonucuna varmak için yeterli olmadığı kanaatindedir.

155. Mahkeme, başvuruya konu yargılamaların Sözleşme'nin 6. maddesinin medeni yönü kapsamında değerlendirilebilip değerlendirelemeyeceğini inceleyecektir. Mahkeme, yerleşik içtihadına göre, mesleki kuruluşlar nezdinde gerçekleştirilen ve mesleğini icra etme hakkının doğrudan etkilendiği disiplin yargılamalarının medeni hak ve yükümlülöklere ilişkin olan uyuşmazlıklara yol açtığını yinelemektedir (bk. diğer kararlar arasında, *Le Compte, Van Leuven ve De Meyere/Belçika*, 23 Haziran 1981, § 45, Seri A no. 43). Mahkeme, TFF kuralları kapsamında amatör futbol oyuncularının herhangi bir ücret almadan futbol oynadıklarını

gözlemlemektedir. Profesyonel futbolcular müsabakalara ve idmanlara katıldıkları süre boyunca ücret olmasına rağmen amatör futbolculara sadece masraf ve giderleri için ücret alma izni verilmektedir (bk. yukarıdaki 123. paragraf). Mahkeme, amatör olarak futbol oynayan başvuranlara verilen men cezasının mesleklerini icra ettirme haklarını ihlal etmediğini tespit etmektedir. Ayrıca, Mahkeme, başvuranların aleyhlerinde verilen men cezası nedeniyle bir yıl boyunca maaşlarından mahrum bırakıldıkları konusunda şikâyetle bulunduklarını not etmektedir. Başvuranlar, Türk gazetelerinde yayınlanan haberleri ve köşe yazılarını ve amatör oyuncular ile kulüpler arasında imzalanan sözleşmelerden çeşitli örnekleri ibraz etmiştir. Mahkeme amatör futbol liglerinde oynayan oyuncuların kulüplerinden maaş veya diğer hakları almasının Türkiye’de yapılan genel bir uygulama olduğunu kabul etmektedir. Ancak, Mahkeme, başvuranların kulüple imzaladıkları herhangi bir anlaşmanın veya kendilerine ödeme yapıldığına dair veya diğer hakları gösteren bir belgenin nüshasını sunmadığını gözlemlemektedir. Mahkemeye göre, başvuranlar ayrıca söz konusu ihtilafın maddi bir nitelikte olduğunu kanıtlayamamıştır.

156. Bu şartlar altında, Mahkeme Sözleşme’nin 6. maddesinin hem ceza yönünün hem de medeni yönünün başvuruya konu olan yargılamalara uygulanamayacağını tespit etmektedir.

157. Dolayısıyla, başvuranların şikâyetleri Sözleşme’nin 35 § 3 (a) maddesi hükümleri uyarınca Sözleşme’nin hükümleri ile konu yönünden bağdaşmaz olup, Sözleşme’nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

(ii) 30226/10 ve 5506/16 no.lu Başvurular

158. Başvuruların konuları benzer olduğundan, Mahkeme bu başvuruları birleştirerek ortak incelemeyi uygun görmüştür.

159. Mahkeme, 30226/10 no.lu başvuruya ilişkin olarak başvuranın Tahkim Kurulunun hukuksuz bir şekilde sözleşmesini sonlandırmasından dolayı Kulübe tazminat ödenmesine karar verildiği 16 Nisan 2009 tarihli

Tahkim Kurulu kararı hakkında şikâyetle bulunduğunu gözlemlemektedir. Söz konusu haklar açıkça maddi niteliğe sahip olup özel şahıslar arasındaki sözleşme ilişkisi ile alakalıdır. Bu nedenle Mahkeme, söz konusu hakların Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında “medeni” haklar olduğu kanaatindedir (bk. bu karara uygulanabildiği ölçüde, *Mutu ve Pechstein/İsviçre*, no. 40575/10 ve 67474/10, § 57, 2 Ekim 2018).

160. Mahkeme, 5506/16, no.lu başvuruya ilişkin olarak MHK'nin “üst-düzey” hakemden “il” hakemi kademesine düşürülmesi kararını onayan 30 Temmuz 2015 tarihli Tahkim Kurulunun kararı hakkında şikâyetle bulunduğunu not etmektedir. Mahkeme, bu karar yüzünden şüphesiz başvuranın yardımcı hakem olarak mesleki kariyerini olumsuz etkileneceği kanaatindedir. Ek olarak, başvuran tarafından ibraz edilen belgeleri göz önünde bulunduran Mahkeme, bu kararın başvuranın kazancının bir kısmını kaybetmesine sebep olduğunu gözlemlemektedir. Yukarıdaki mülahazalar, söz konusu hakkın “medeni” bir niteliği olduğunun tespit edilmesi için yeterlidir.

161. Bu nedenle, Mahkeme Sözleşme'nin 6. maddesinin başvuranların taraf olduğu TFF önünde görülen yargılamaların konusunu oluşturan uyuşmazlıklara konu yönünden uygulanabilir olduğuna karar vermiştir.

2. Birinci başvuranın iç hukuk yollarını tüketip tüketmemesi hakkında

(a) Tarafların argümanları

162. Hükümet, 30226/10 no.lu başvurunun birinci başvuranın iç hukuk yollarını tüketmemesinden dolayı kabul edilemez olarak beyan edilmesi gerektiğini savunmuştur. Hükümet, Tahkim Mahkemesinin kararının nihai olduğunu ve temyiz ile değiştirilemeyeceğini kabul etmekle birlikte başvuranın medeni usul kuralları kapsamında yargılamaların yenilenmesini talep edebileceğini iddia etmiştir. Hükümet iddiasını desteklemek adına

yargılamaların yenilenmesi taleplerini kabul eden TFF'nin hukuk kurullarının verdiği kararları ibraz etmiştir (bk. 128 ila 130. paragraflar).

163. Başvuran, yargılamaların yenilenmesi için yapılan bir başvurunun etkili bir hukuk yolu olarak değerlendirelemeyeceğini ileri sürmüştür. Başvuran, bu tür başvuruların ancak yargılamaların yenilenmesi için haklı gerekçelerin mevcut olması temelinde kabul edilebilir olduğunu savunmuştur. Ancak, başvuranın durumunda bu gerekçeler mevcut değildir ve dolayısıyla başvuran kendini bu hukuk yolundan faydalanamamıştır.

(b) Mahkemenin Değerlendirmesi

164. Mahkeme, yargılamaların yenilenmesine ilişkin başvuruların kural olarak Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinin uygulanması yönünden dikkate alınamayacağı hakkındaki yerleşik içtihadını yinelemektedir (bk., diğer kararlar arasında, *Korzeniak/Polonya*, no. 56134/08, § 39, 10 Ocak 2017). Mahkeme, somut davada Tahkim Kurulunun kararının nihai olduğunu ve yargılamaların yenilenmesini güvence altına alan şartların mevcut olmadığını not etmektedir. Bu koşullar altında, yargılamaların yenilenmesi için yapılan bir başvuru olağanüstü bir hukuk yolu olup başvuran bu hukuk yolunu tüketmek ile yükümlü değildir (bk., *Merter ve Diğerleri/Türkiye*, no. 2249/03, § 33, 23 Mart 2010).

165. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinin ispat külfetinin dağıtılmasını öngördüğünü yinelemektedir. İç hukuk yollarının tüketilmediğini iddia eden Hükümetin, Mahkemeyi, söz konusu iç hukuk yolunun etkin ve aynı zamanda teoride ve uygulamada mevcut, yani başvuranın şikâyetleri bakımından telafi imkânı ve makul başarı görünimleri sunan, erişilebilir olduğuna ikna etmesi gerekmektedir (bk. *Vučković ve Diğerleri/Sırbistan*, (ilk itiraz) [BD], no. 17153/11 ve 29 diğer karar, § 74, 25 Mart 2014).

166. Mahkeme, somut davaya ilişkin olarak, Hükümetin atıfta bulunduğu kararlarda, TFF'nin hukuk kurullarının ilgili kanunlarda ilgili

şahıslar için verilen cezaların asgari ve azami sürelerini şahısların lehine azaltan değişikliklerin yapılması dolayısıyla yargılamaların yenilenmesi taleplerini kabul ettiğini gözlemlemektedir (bk. yukarıdaki 129 ve 130. paragraflar). Ancak, TFF'nin mevzuatında başvuranın yargılamaların yenilenmesi için başvurusunda dayanabileceği herhangi bir geriye dönük olarak uygulanabilen kendi lehine işleyebilecek bir değişiklik yapılmamıştır.

167. Bu şartlar altında, Mahkeme Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin itirazını dayanaksız olduğunu tespit eder ve dolayısıyla bu itiraz reddedilmelidir.

3. Sonuç

168. Mahkeme, 30226/10 ve 5506/16 no.lu başvurularda belirtilen Tahkim Mahkemesinin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin olan şikâyetlerin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığını not etmektedir. Ayrıca, Mahkeme başvuruların kabul edilemez olduğuna dair başka herhangi bir gerekçe de bulunmadığını kaydetmektedir. Dolayısıyla, başvuruların kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tahkim Kurulu nezdinde yürütülen yargılamaların niteliği

(a) Tarafların Beyanları

169. Başvuranlar, Tahkim Kurulu önündeki yargılamaların zorunlu tahkim yargılamaları olduğunu savunmuştur. Başvuranlar, Anayasa'nın ve TFF'nin ilgili kurallarının futbola ilişkin tüm uyumsuzluklar için Tahkim Kuruluna başvurulmasını zorunlu kıldığını belirtmişlerdir. Ek olarak, başvuranlar meslekleri futbol ile ilgili olduğundan dolayı TFF kurallarının kendilerine istisnasız bir şekilde uygulandığını ve bu kuralların uygulanması için veya Tahkim Kurulunun uyumsuzluk hakkında yetkisini kabul edip etmedikleri hakkında kendilerine soru sorulmadığını kaydetmişlerdir.

Yukarıdakiler ışığında, başvuranlar Tahkim Kurulunun, Mahkemenin daha önce *Suda/Çek Cumhuriyeti* (no. 1643/06, 28 Ekim 2010) ve yukarıda anılan *Mutu ve Pechstein* kararlarında incelediği gibi zorunlu tahkim mahkemesi olarak değerlendirilmesi gerektiğini iddia etmişlerdir.

170. Hükümet, Tahkim Kurulunun futbola ilişkin ihtilafların çabuk ve uygun maliyetli bir şekilde giderilmesi için FIFA ve UEFA şartları uyarınca TFF'nin içerisinde kurulan zorunlu bir tahkim mekanizmasının bir parçası olduğunu belirtmiştir. Hükümet, futbol uyuşmazlıklarının kendine özgü niteliklerinden dolayı Sözleşme'nin 6. maddesinde öngörülen güvencelerin Tahkim Kurulu nezdinde yürütülen yargılamalara uygulanmadığını savunmuştur.

(b) Mahkemenin Değerlendirmesi

(i) Genel ilkeler

171. Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin şahısların bir mahkeme veya yargı yeri önünde medeni hak ve yükümlülöklere ilişkin olarak herhangi bir talepte bulunma hakkını güvence altına aldığını yinelemektedir. Bu şekilde, 6 § 1 madde "mahkeme hakkını" düzenlemektedir. Mahkemeye erişim hakkı yani hukuk hususlarına ilişkin olarak mahkeme önünde dava açma hakkı ise mahkeme hakkının sadece bir yönünü oluşturmaktadır (bk. *Lupeni Greek Catholic Parish ve Diğerleri/Romanya* [BD], no. 76943/11, § 84, 29 Kasım 2016 ve *Golder/Birleşik Krallık*, 21 Şubat 1975, § 36, Seri A no. 18).

172. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi tarafından güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı kesin olmayıp bazı kısıtlamalara tabi tutulabilir. Zira mahkemeye erişim hakkı esasen Devlet tarafından düzenleme gerektirdiği için bu tür sınırlamalara izin verilir. Sözleşmeci Devletler bu tarz düzenlemeleri belirlerken belirli bir takdir payına sahiptir. Sözleşme'nin şartlarının değerlendirilmesi konusunda son kararı Mahkeme verir. Mahkeme bu hakka getirilen sınırlandırmaların hakkın özüne

dokunacak bir şekilde şahsın mahkemeye erişiminin kısıtlanmadığı konusunda ikna edilmelidir. Ek olarak, söz konusu sınırlandırma meşru bir amaç taşımıyorsa ve seçilen sınırlandırma yolu ile güdülen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmuyorsa, bu sınırlandırma Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ile uyumlu olmayacaktır (bk. yukarıda anılan, *Lupeni Greek Catholic Parish ve Diğerleri*, § 89; *Eiffage S.A. ve Diğerleri/İsviçre* (k.k.), no. 1742/05, 15 Eylül 2009; *Osman/Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1998, § 147, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-VIII ve *Waite ve Kennedy/Almanya* [BD], no. 26083/94, § 59, AİHM 1999-I).

173. Mahkemeye erişim, sadece ülkenin normal yargı sisteminde bulunan klasik tipte mahkemelere erişim olarak yorumlanmamalıdır. Buradaki “yargı yeri” uygun güvenceleri sağlaması koşuluyla belirli ve sınırlı sayıda konuya ilişkin olarak karar veren bir yapı da olabilir (bk. *Lithgow ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, 8 Temmuz 1986, § 201, Seri A no. 102). Dolayısıyla, 6. madde şahıslar arasındaki bazı maddi nitelikteki uyuşmazlıkların çözülmesi için tahkim mahkemelerinin kurulmasının önüne geçmemektedir.

174. Ek olarak, isteğe bağlı tahkim ile zorunlu tahkimi birbirinden ayırt etmek gereklidir. Eğer bir tahkim kanun tarafından gerekli kılınıyorsa ve zorunluysa, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı tahkim mahkemesine taşınması dışında ellerinde herhangi bir olasılık bulunmamaktadır. Bu nedenle, söz konusu tahkim mahkemesi de Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde belirtilen güvenceleri sağlamalıdır (a.g.e., § 49).

(ii) Bu ilkelerin somut davaya uygulanması

175. Mahkeme, ilk olarak Tahkim Kurulları önünde yürütülen yargılamaların zorunlu bir niteliğe sahip olduğu konusunda tarafların mutabık olduğuna dikkat çekmektedir.

176. Mahkeme, birinci başvurana ilişkin olarak söz konusu zamanda yürürlükte olan TFF kurallarının, yani mülga TFF Kanunu'nun, sözleşmeye

ilişkin uyuşmazlıklarda Tahkim Kurulunun mecburi bir yargı yetkisi olduğunu belirttiğini gözlemlemektedir. Bu doğrultuda, *Mutu ve Penchstein* kararında bulunan ilk başvurandan farklı olarak, yürürlükte olan kurallar başvurayı ya da Kulübünü sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların çözümü için bir mahkeme seçme olanağından mahrum bırakmamış olup sadece TFF önündeki hukuk kurulları nezdinde tahkim yolunu dayatmıştır.

177. Mahkeme, beşinci başvurana ilişkin olarak Anayasa'nın 59 § 3 maddesinin sporlara ilişkin disiplin ve idari işlemler hakkındaki uyuşmazlıklarda spor tahkim mahkemelerinin zorunlu bir yargı yetkisi olduğunu öngördüğünü not etmektedir. Futbol özelinde ise, TFF'nin yürürlükte olan kuralları, yani MHK Talimatı, MHK kararlarına karşı sadece Tahkim Kurulları önünde temyiz başvurusunda bulunabileceğini öngörmektedir.

178. Bu bağlamda, Mahkeme somut başvuruların, ilgili başvuranın kulübü ile ek bir protokol imzaladığı, uyuşmazlığı TFF'ye taşıma özgürlüğünün bulunduğu veya hukuk mahkemelerine başvurduğu ve söz konusu uyuşmazlığın çözümlenmesi için TFF'nin sistemini isteyerek kabul ettiği *Kolgu* davasından ayrıldığını gözlemlemektedir (*Kolgu/Türkiye* (k.k.), no. 2935/07, 27 Ağustos 2013, § 44).

179. Mahkeme, Hükümetin, profesyonel sporlara ilişkin uyuşmazlıkların için bu konuda daha hızlı ve daha az maliyetli bir şekilde karar verebilen özel kuruluşlara başvurulmasının söz konusu bu uyuşmazlıkların çözülmesi için yararlı olduğunu öne süren beyanlarını dikkate almaktadır. FIFA ve UEFA'nın ilgili hükümleri de göz önünde de bulundurulduğunda, tek ve uzmanlaşmış tahkim mahkemelerinin bu uyuşmazlıklara bakması usule ilişkin belirli bir istikrarın sağlanmasını kolaylaştırır ve hukuki kesinliği güçlendirir. Aynı zamanda, Devlet dışı uyuşmazlık çözüm mekanizmaları bu alanda uygun bir merci olarak kabul edilebilir.

180. Ek olarak, *Mutu ve Pechstein* davasındaki bulgular ışığında, Mahkeme futbol uyuşmazlıklarının kendine has niteliğinin ve Tahkim

Kurulları önünde uyuşmazlık çözüm mekanizmasının sahip olduğu belirli özelliklerin başvuranları Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında güvence altına alınan adil yargılanma haklarından mahrum bırakması için yeterli olmadığı kanaatindedir.

181. Sonuç olarak, Mahkeme Tahkim Kurulu önünde yürütülen tahkim yargılamasının zorunlu tahkim yargılamaları olduğu ve dolayısıyla Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde öngörülen güvenceleri sunması gerektiği görüşündedir (bk., bu karara uygulanabildiği ölçüde, yukarıda anılan, *Mutu ve Pechstein*, § 123). Mahkeme, CAS'ın aksine, Tahkim Mahkemelerinin hükümlerinin nihai olduğunu ve kararlarının herhangi bir mahkemenin incelemesine sunulamayacağını ve değiştirilemeyeceğini vurgulamaktadır.

2. Tahkim Kurulu “bağımsız” ve “tarafsız” mıdır?

(a) Tarafların Beyanları

(i) Birinci başvuranın beyanları (başvuru no. 30226/10)

182. Genel Kurulun oluşumunu düzenleyen TFF Statüsü'nün kurallarına atıfta bulunan birinci başvuran delegelerin yalnızca küçük bir kısmının futbol oyuncularının menfaatlerini temsil ettiğini büyük bir çoğunluğunun ise futbol kulüpleri lehine hareket ettiğini ileri sürmüştür. Birinci başvuran, Hükümetin iddialarına karşılık olarak, Genel Kurulun futbol oyuncuların ve paydaşlarının lehine olmayacak bir şekilde ve kulüplerin ise lehine karar verdiğini beyan etmiştir. Ayrıca, birinci başvuran Genel Kurulun Yönetim Kurulunu seçtiğini ve Tahkim Kurulunun üyelerini dolaylı olarak seçtiğini; dolayısıyla oyuncuların ve kulüplerin Tahkim Kurulunun oluşumunda eşit etkiye sahip olduğu şeklinde bir değerlendirmenin yapılamayacağını kaydetmiştir. Birinci başvurana göre, Genel Kurulun büyük bir bölümünün kulüp temsilcilerinden oluşmasından dolayı Yönetim Kurulu etkili bir şekilde kulüpler tarafından yönetilmektedir. Bu nedenle, Tahkim Kurulu kulüplerin menfaatlerini korumaktadır.

183. Ek olarak, birinci başvuran FIFA ve UEFA Statülerinin “bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesinin” olması için gerekli olan ilkeleri belirtmediğini ve TFF hukuk kurullarının FIFA ve UEFA kurallarına uyması dolayısıyla bağımsız olduğunu öne süren Hükümet beyanına karşı çıkmıştır. 1010 sayılı FIFA Genelgesine atıfta bulunan başvuran FIFA’nın bir tahkim kuruluşunun bağımsız ve tarafsız olarak değerlendirilebilmesi için yerine getirilmesi gereken kriterleri açıkça sıraladığını öne sürmüştür (bk. yukarıdaki 136 ve 137. paragraflar). Bu bağlamda, birinci başvuran, ayrıca, UEFA ve Uluslararası Profesyonel Futbolcular Birliğinin (FIFPro) Avrupa bölümü arasında akdedilen mutabakat zaptına atıfta bulunarak bu mutabakat zaptının futbola ilişkin uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulabilmesi için doğru tahkim usullerinin uygulanması tavsiyesinde bulunduğunu kaydetmiştir (bk. yukarıdaki 141. paragraf).

184. Birinci başvuran, Kamu Denetçiliğinin 27 Temmuz 2018 tarihli kararındaki bulgulara dayanmış ve bu kararın PFDK ve Tahkim Kurulunun nezdinde yürütülen yargılamaların bağımsız ve tarafsız olup olmadığına dair bir akademisyenin görüşlerini içeren ilgili kısımlarını alıntılamıştır. Birinci başvuran, Hükümetin iddiasının aksine, Kamu Denetçiliğinin, Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmadığını gösterebilecek bazı ibareleri tespit ettiğini ve Tahkim Kurulu önündeki yargılamaların bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması için TFF mevzuatında gerekli değişikliklerin yapılması yönünde Hükümete tavsiye verdiğini belirtmiştir.

(ii) Beşinci başvuranın beyanları (başvuru no. 5506/16)

185. Beşinci başvuran, MHK üyelerinin Başkanın tavsiyesi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atandığını ve Yönetim Kurulunun MHK üyelerinden herhangi birini men etme veya görevden alma yetkisi olduğunu öne sürmüştür. Başvuran, ayrıca, MHK’nin görev süresinin Yönetim Kurulu ile aynı olmasının MHK’nin Yönetim Kurulu ve nihayetinde ise Başkana tamamen bağımlı olduğunu gösterdiğini savunmuştur. Beşinci başvuran,

MHK üyelerinin görevlerini Yönetim Kuruluna borçlu oldukları için üyelerin Yönetim Kuruluna ve Başkanına borçlu hissettiklerini not etmiştir. Beşinci başvuran MHK Talimatı'na atıfta bulunarak hakem listelerinin ön onay için Yönetim Kuruluna ibraz edilmesinin, aynı zamanda MHK'nin yardımcı hakemlerin seviyelerini belirlerken bağımsız bir şekilde karar alamadığında dair itirazını da desteklediğini ileri sürmüştür.

186. Başvuran, Tahkim Kurulu için de aynı durumun geçerli olduğunu ileri sürmüştür. TFF Statüsü'nün ilgili hükümlerine atıfta bulunan beşinci başvuran Tahkim Kurulunun üyelerinin de Başkanın tavsiyesi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atandığını beyan etmiştir. Tahkim Kurulunun üyelerinin görev sürelerinin Yönetim Kurulunun görev süresi ile aynıydı ve Tahkim Kurulunun usule ilişkin iç kuralları aynı şekilde belirlemekteydi. Beşinci başvuran, mevzuatta Tahkim Kurulu üyelerini dış baskılara karşı koruyacak herhangi bir güvencenin olmadığına ve üyelerin Yönetim Kurulu ile Başkanının resmi olmayan talepleri ve istekleri doğrultusunda hareket etme dışında herhangi bir seçeneği olmadığına dikkat çekmiştir.

187. Beşinci başvuran, Tahkim Kurulunun merkezinin TFF'nin ana binası ile aynı binada bulunması, TFF personelinin Tahkim Kurulunun sekreteryaya ile idari işlerini gerçekleştirmesi ve Kurulun ayrı bir tüzel kişiliği ya da bütçesi olmaması göz önünde bulundurulduğunda, Tahkim Kurulunun bağımsız bir şekilde karar almasını beklemenin makul olmadığını iddia etmiştir.

(iii) Hükümetin Beyanları

188. Hükümet, ilk olarak, Genel Kurulun TFF Statüsü'nü kabul etme veya değiştirme konusunda yetkisinin bulunduğunu ve bu Statü'nün Tahkim Kurulu üyelerinin atanması ve görev sürelerini düzenleyen detaylı hükümler içerdiğini vurgulamıştır. TFF Statüsü'nün Genel Kurulun oluşumunu düzenleyen ilgili hükümlerine atıfta bulunan Hükümet futbol

topluluğundaki diğer şahıslar gibi futbol oyuncularının da Genel Kurulda temsil edildiğini not etmiştir.

189. Hükümet, Tahkim Kurulunun görevlerinin yanı sıra üyelerinin atanacağı yöntemi, üye olmak için gerekli olan yetkinlikleri ve üyelerin görev süresini düzenleyen TFF Kanunu'nun ve TFF Statüsü'nün ilgili hükümlerine dikkat çekmiştir. Hükümet, Tahkim Kurulunun görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsız olması gerektiğini açıkça TFF Kanunu'nda belirtildiğini kaydetmiştir. Tahkim Kurulunun merkezinin TFF merkezinde olması ve ayrı bir tüzel kişiliğinin olmaması gerçeğinin bu Kurul önünde yürütülen yargılamaların bağımsızlığına ve tarafsızlığına halel getirmiş olarak lanse edilemeyeceği öne sürülmüştür.

190. Hükümet, FIFA ve UEFA Statülerine atıfta bulunarak TFF'nin merkez teşkilatının yapısının, büyük çoğunluğunun FIFA ve UEFA yasal ve idari kuruluşlarının teşkilat yapılarını temel aldığını savunmuştur. Hükümet, FIFA ve UEFA Statülerinin tahkim mahkemelerinin yapılanması ve oluşumuna ilişkin olarak keskin hükümler öngörmediğini eklemiştir. Söz konusu Statüler "bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesi" olması gerektiğine atıfta bulunmuş ancak yerine getirilmesi gereken kriterleri belirtmemiştir. Bu doğrultuda TFF, Tahkim Kurulunu düzenleme ve yapılandırma konusunda takdir yetkisini kullanmıştır.

191. Hükümet, CAS da dahil olmak üzere spora ilişkin uyuşmazlıklar hakkında karar alan tahkim mahkemelerinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında birçok tartışmanın olduğunu beyan etmiştir. Hükümet, Tahkim Kurullarının bağımsız ve tarafsız olup olmadığına ilişkin olarak iki tarafın da kendi argümanları olduğunu not etmiştir. Hükümete göre, bu görüşler Mahkemenin söz konusu kurulların bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin olarak nihai kararını vermesinden dolayı fazla bir önem arz etmemektir. Mahkemenin *Kolgu* kararındaki ilgili kısımlarına dayanan Hükümet, Mahkemenin daha önce bu kararında başvuranın Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmadığına dair şikâyetini açıkça dayanaktan yoksun

bulduğunu ve dolayısıyla Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmadığını düşünölemeyeceğini nihai olarak hükmettiğini savunmuştur.

192. Ek olarak, Hükümet *Sramek/Avusturya* (no. 8790/79, §§ 37-38, 22 Ekim 1984) ve *Campbell ve Fell/Birleşik Krallık* (no. 7819/77 ve 7878/77, §§ 77-74, 28 Haziran 1984) davalarındaki Mahkemenin bulgularına dayanmıştır. Hükümet, Tahkim Kurulu üyelerinin atanma yönteminin kendi başına bu Kurulun bağımsızlığına ve tarafsızlığına şüphe düşürmek için yeterli olmadığını ve asıl önemli olanın Kurulun karar verirken Yönetim Kurulunun emirleri ile bağıllık gösterip göstermediklerinin olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet, Tahkim Kurulunun görevlerini yürütürken bağımsız ve tarafsız olmasını öngören TFF Kanunu'nda bulunan ilgili hükme atıfta bulunmuştur. Ek olarak, Hükümet TFF'nin diğer kuruluşlarında ya da yapılarında görev alan veya TFF'nin herhangi bir üyesi için ya da diğer özel hukuka göre kurulan bir tüzel kişisi için çalışan üyelere karşı getirilen sınırlandırmalara atıfta bulunmuşlardır. Son olarak, Hükümet TFF Statüsü'nün Tahkim Kurulu üyelerinin istifa etmemeleri veya çekildiklerinin düşünölmemesi halinde görevlerinden alınmayacaklarını belirterek bu üyelerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını güvence altına aldığını not etmiştir.

193. Son olarak, Hükümet beşinci başvuranın hakem listelerinin ön onay için Yönetim Kuruluna ibraz edildiğine ilişkin iddiasına karşı çıkmıştır. Hükümet, itiraz olmadığı sürece hakem listelerinin ön bir onaya ihtiyacı olmadığını ve itiraz halinde ise bu listelerin MHK tarafından yayınlanmasından önce Yönetim Kurulu tarafından incelendiğini öne sürmüştür.

(b) Mahkemenin Değerlendirmesi

(i) Genel ilkeler

194. Mahkeme Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında bir “yargı yerinin” her daim “yasayla kurulmuş” olması gerektiğini yineler. Bu ifade,

Sözleşme ve Sözleşme'ye Ek Protokoller ile kurulan koruma sisteminin esaslarından biri olan hukukun üstünlüğü ilkesinin bir yansımasıdır. Bireylerin davalarının görülmesine ilişkin olarak yasama organının iradesi dahilinde kurulmayan bir yapı, demokratik bir toplumda gerekli olan meşruiyeti sağlamayacaktır. “Yasayla kurulmuş” ibaresi sadece bir “yargı yerinin” mevcudiyeti için yasal bir zeminin olmasını değil aynı zamanda her davada yargı kürsüsünün oluşumunun belirtilmesini de kendi içerisinde içermektedir (bk. *Lavents/Letonya*, no. 58442/00, § 114, 28 Kasım 2002). Bu nedenle, söz konusu bu hükümde belirtilen “yasa,” yargıya ilişkin yapıların kuruluşu ve yetkileri hakkındaki mevzuatların yanı sıra ulusal hukukta bulunan ve ihlali halinde bir ya da birden fazla hâkimin davanın incelenmesi aşamasında yargı kürsüsünde bulunması kanuna aykırı olan diğer hükümleri de içermektedir.

195. Mahkeme, ayrıca, Devlet mahkemelerinden bir olarak sınıflandırılmayan bir merciinin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında “mahkeme”(yargı yeri-*tribunal*) kavramının asıl anlamı göz önünde bulundurulduğunda bu kavram dahiline gireceğini yinelemektedir (bk. yukarıda anılan, *Sramek/Avusturya*, § 36). Bir mahkeme veya yargı yeri, temel anlamı çerçevesinde yargı işlevine göre tanımlanır. Bu işlev, bir mahkeme veya bir yargı yerinin tam yetkiyle ve yasalarla öngörülen yargılama işlemlerini yürütmek suretiyle, hukuki kurallar temelinde yetkisi dâhilindeki meselelerde hüküm vermesi olarak tasvir edilebilir. “Yargı yeri” kavramının temelinde karar verme yetkisi bulunmaktadır. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin de gerektirdiği gibi yargı yerinin usulü “uyuşmazlığa dair hususların çözümlenmesini” güvence altına almalıdır (bk. *Bentham/Hollanda*, 23 Ekim1985, § 40, Seri A no. 97). Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında bir yargı yeri olağan yargı mekanizması içerisinde dahil edilmiş olan bir mahkeme olmak zorunda değildir. Söz konusu mahkeme, olağan mahkeme sistemi dışında özel hususları ele alması için ve düzgün bir şekilde idare edilebilecek bir şekilde kurulabilir (bk. *Rolf*

Gustafson/İsveç, 1 Temmuz 1997, § 45, *Derlemeler* 1997-IV). Ek olarak, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi çerçevesinde sadece tam yetkinliği olan ve yürütmeden ve partilerden bağımsız olması gibi çeşitli şartları yerine getiren kurumlar “mahkeme” olarak tayin edilme hakkına sahiptir (bk. *Beaumartin/Fransa*, 24 Kasım 1994, § 38, Seri A no. 296-B ve *Di Giovanni/İtalya*, no. 51160/06, § 52, 9 Temmuz 2013).

196. 6 § 1 madde çerçevesinde bir yargı yerinin “bağımsız” olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin tesis edilmesi için diğerleri arasında üyelerinin atanma yöntemi ve görev süreleri, dış baskılara karşı güvencelerin sağlanıp sağlanmaması ve söz konusu yapının bağımsız bir duruş sergileyip sergilememesi göz önünde bulundurulur (bk. *Findlay/Birleşik Krallık*, 25 Şubat 1997, § 73, *Derlemeler* 1997-I ve *Brudnicka ve Diğerleri/Polonya*, no. 54723/00, § 38, AİHM 2005-II).

197. Tarafsızlık, ilke olarak temayülün ve ön yargının olmaması anlamına gelir. Mahkemenin yerleşik içtihadına göre, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında tarafsız olup olunmadığı belirlenirken, belirli bir hâkimin kişisel kanaatinin ve tutumunun göz önünde bulundurulacağı bir öznel (subjektif) sınama gerçekleştirilmeli; başka bir deyişle, hâkimin belli bir olayla ilgili olarak kişisel bir temayüle veya ön yargıya sahip olup olmadığına bakılmalıdır. Buna ek olarak, oluşumu ve diğer yönleri itibarıyla söz konusu yargı yerinin, kendi tarafsızlığına dair her türlü meşru şüpheyi önlemek üzere yeterli güvenceler sunup sunmadığının tespit edileceği bir nesnel (objektif) sınama gerçekleştirilmelidir (bk., diğer kararların yanı sıra, *Fey/Avusturya*, 24 Şubat 1993, §§ 27, 28 ve 30, Seri A no. 255-A ve *Wettstein/İsviçre*, no. 33958/96, § 42, AİHM 2000-XII).

198. Ancak, iki kavram birbirinden kesin çizgilerle ayrılmamaktadır; zira bir hâkimin tutumu, hem harici bir gözlemcinin bakış açısından tarafsızlıkla ilgili nesnel endişeler uyandırabilir (objektif sınama), hem de kendi kişisel kanaati hususunda bir sorun teşkil ettiği düşünülebilir

(subjektif sınama) (bk. *Kyprianou/Kıbrıs* [BD], no. 73797/01, § 119, AİHM 2005-XIII). Bu nedenle, bazı durumlarda bir hâkimin subjektif tarafsızlık karinesini çürütecek delillerin elde edilmesi güç olsa da objektif tarafsızlık kriteri çok daha önemli bir güvence sağlamaktadır (bk. *Pullar/Birleşik Krallık*, 10 Haziran 1996, § 32, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1996-III).

199. Bu bağlamda, sürecin dışarıdan görünüşü dahi belli bir önem kazanabilmektedir; yani adaletin tecelli etmesi yeterli olmayıp aynı zamanda tecelli ettiğinin görülmesi ve bilinmesi gerekmektedir (“*justice must not only be done, it must also be seen to be done*”). Zira demokratik bir toplumda, mahkemelerin kamuoyunda güven uyandırması gerekmektedir (bk. *Morice/Fransa* [BD], no. 29369/10, § 78, AİHM 2015 ve *Oleksandr Volkov/Ukrayna*, no. 21722/11, § 106, AİHM 2013).

200. Son olarak, bağımsızlık ile objektif tarafsızlık kavramları yakın bir ilişki içerisinde olduğundan, yerine göre bunların müşterek bir şekilde değerlendirilmesi gerekebilir (bk. *Sacilor-Lormines/Fransa*, no. 65411/01, § 62, AİHM 2006-XIII).

(ii) İlkelerin somut olaya uygulanması

201. Mahkeme, öncelikle, yukarıdaki paragraflarda ortaya konulan ilkeler ve ilgili Sözleşme hükmünün anlamı dâhilinde, Tahkim Kurulunun başvuranlar hakkındaki dosyalar üzerinde karar verdiği tarihte “yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme” olarak nitelenip nitelenemeyeceğini tespit etmelidir (bk. yukarıda anılan *Mutu ve Pechstein*, § 148).

202. Mahkeme, birinci başvuran hakkındaki işlemlerin gerçekleştiği dönemde, Tahkim Kurulunu düzenleyen yasal çerçevenin mülga TFF Kanunu ile çizildiğini ve bu Kanun’un TBMM kaynaklı bir birincil mevzuat niteliğinde olduğunu gözlemlemektedir. Mülga TFF Kanunu, Tahkim Kurulunun çeşitli özelliklerini yeterince ayrıntılı bir biçimde tanımlamış; bu kapsamda yetkilerini, oluşumunu ve üyelerinin atanmaları, görev süreleri ve

taşımaları gereken nitelikleri düzenlemiştir. Bu Kanun'un hükümleri, Tahkim Kurulu önünde yürütülecek usule ilişkin ayrıntılı kurallar içeren mülga Tahkim Kurulu Talimatı ile tamamlanmıştır.

203. Mahkeme, ayrıca, 5506/16 no.lu başvurunun konusunu oluşturan işlemler devam ederken yürürlükte bulunan Anayasa'nın 59 § 3 maddesinde, sporla ilgili uyuşmazlıklar hakkında karar verme yetkisinin açıkça spor tahkim kurullarına verildiğini gözlemlemektedir. Önceki TFF Kanunu'nu ilga ve ikame eden mevcut TFF Kanunu önceki kadar detaylı olmamakla birlikte, Tahkim Kurulunun TFF bünyesindeki en üst hukuk kurulu olduğunu ve futbol uyuşmazlıkları hakkında verdiği kararların nihai ve bağlayıcı olduğunu öngörmektedir. Genel Kurulca kabul edilen TFF Statüsü, Tahkim Kurulunun üyeleri, atamaları, görev süreleri ve yetkileri gibi temel özelliklerini geniş bir çerçeve içerisinde tanımlayarak, yürütülecek inceleme ve işlemlerin spesifik yönlerini düzenleyen talimatları belirleme hususunda Yönetim Kurulunu yetkili kılmaktadır.

204. Hem birincil hem de ikincil mevzuat uyarınca başvuranların dosyalarını inceleyerek karara bağlayan Tahkim Kurulu, olay tarihinde, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin anlamı dâhilinde “yasayla kurulmuş bir mahkeme” (“*tribunal established by law*”) görünümüne sahip olup; nitekim başvuranlar bu hususta açıkça bir ihtilaf dile getirmemişlerdir. Bu noktadan sonra tespiti gereken husus, bu kurulun adı geçen hüküm kapsamında “bağımsız” ve “tarafsız” olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir.

205. Öncelikle Mahkeme, başvuranların, uyuşmazlıkları hakkında karar veren Tahkim Kurulu üyelerinden herhangi birinin sübjektif tarafsızlığını değil, daha ziyade bu üyelerin bağımsızlık ve objektif tarafsızlıklarını şikâyet konusu yaptıklarını kaydetmektedir. Başvuranlar, atanmaları ile birlikte görev süreleri ve ücretlerinin ödenmesi ile ilgili usuller dikkate alındığında, Tahkim Kurulu üyelerinin Yönetim Kurulundan bağımsız olmadıklarını ve Yönetim Kurulunun talimatları doğrultusunda karar verdiklerini savunmuşlardır.

206. Mahkeme, tarafsızlık konusunun bağımsızlıktan ayrı düşünülmesinin güç olduğu kanısındadır; zira Tahkim Kurulunun hem bağımsız olmadığı hem de tarafsız olmadığı iddialarına yönelik başvuranlarca ileri sürülen argümanlar aynı maddi olgular temeline dayandırılmıştır. Mahkeme, bu bahisle, her iki hususu birlikte değerlendirecektir (bk., bu davaya uygulanabildiği ölçüde, *Langborger/İsveç*, 22 Haziran 1989, § 32, Seri A no. 155).

207. Hükümet, Mahkemenin Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığı hususunda hâlihazırda bir inceleme yapmış olduğuna ilişkin bir itiraz sunmuştur. Bu noktada Mahkeme, somut başvurular ile *Kolgu* davası arasındaki farkın belirtilmesi gerektiğine dair önceki tespitini yineler. Somut olayların meydana geldiği tarihinde, Tahkim Kurulu futbol uyuşmazlıkları konusunda münhasır yetkiye sahiptir ve başvuranlar bu yetkiyi kabul etmekten başka bir olanağa sahip olmamıştır. Diğer taraftan, *Kolgu* davasında başvuran uyuşmazlığı TFF organları önüne çıkarmayı kendi rızasıyla seçmiştir. Bu bağlamda Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin 18 Ocak 2018 tarihli kararıyla, sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların adli yargı mahkemeleri nezdinde çözüme kavuşturulmasının yolunun açıldığını da kaydetmektedir. Ancak bu düzenleme 3 Mart 2019 tarihinde yürürlüğe girmiş ve birinci başvuran lehine herhangi bir etkisi olmamıştır. Bu nedenlerle, Hükümetin itirazı reddedilmeli ve futbolla bağlantılı çeşitli uyuşmazlıklar bakımından zorunlu başvuru mercii konumunda bulunan Tahkim Kurulunun, olay tarihinde, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında bağımsızlık ve tarafsızlık kriterlerini karşılayıp karşılamadığına ilişkin yeni bir inceleme gerçekleştirilmelidir.

208. Bu hâlde Mahkeme, Tahkim Kurulunun farklı özelliklerini inceleyecektir.

209. Tahkim Kurulundaki atama usulü hususunda Mahkeme, üyelerin Başkanın teklifi üzerine Yönetim Kurulunca atandıklarını gözlemlemektedir. Adayların TFF mevzuatında öngörülen niteliklere sahip

olmaları koşuluyla, Tahkim Kurulunda kimin görev yapacağını belirlenmesi hususunda Yönetim Kurulunun kısıtsız bir takdir yetkisi vardır. Yine de Mahkemeye göre, sırf üyelerinin Yönetim Kurulunca atanıyor olması, Tahkim Kurulunun objektif tarafsızlığına gölge düşürmek için yeterli değildir. Bu bağlamda Mahkeme, üyelerin atandıktan sonra hiçbir baskıya maruz kalmamaları, hiçbir talimat almamaları ve görevlerini tamamen bağımsız bir şekilde icra etmeleri kaydıyla, bir mahkemenin [/yargı yerinin] üyelerinin atanma usulünün tek başına bu muhakeme organının bağımsızlık ve tarafsızlığına hanel getirmedığını hatırlatmaktadır (bk. *Zolotas/Yunanistan*, no. 38240/02, § 24, 2 Haziran 2005). Mahkeme, başvuranların şikâyetlerinin, Tahkim Kurulu üyelerinin haklarındaki dosyalara ilişkin karar verirken Yönetim Kurulundan herhangi bir talimat almaları ya da baskı görmeleri ile ilgili iddialar içermediğini kaydetmektedir. Nitekim dosyaların içeriğinden de böyle bir talimat ya da baskının var olduğu çıkarımına varılamaz. Dolayısıyla Mahkeme, Tahkim Kurulu üyelerinin görevlerini gerekli bağımsızlık seviyesi içerisinde yerine getirmelerinin sağlanması için yeterli güvencelerin ortaya konup konmadığını inceleyecektir.

210. Mahkeme, ilk olarak hem önceki hem de mevcut yasal çerçeveler kapsamında Genel Kurulun ve Yönetim Kurulunun oluşumunu gözden geçirecektir. Birinci başvuran bakımından; Mahkeme, mülga TFF Kanunu'na göre sıralanan kriterleri sağlayan tüm emekli futbolcuların ve hakemlerin, herhangi bir sayı sınırı olmaksızın, Genel Kurul üyesi olabilmelerinin mümkün olduğunu gözlemlemektedir (bk. yukarıda 56. paragraf). Ancak, mülga TFF Kanunu'yla belirlenen kriterlerin oldukça sıkı olması nedeniyle, futbol kulüplerinin temsilcilerine kıyasla emekli futbolcuların ve hakemlerin sayısı oldukça düşük kalmıştır. Beşinci başvuranın durumuna bakıldığında; Mahkeme, TFF Statüsü'nde yapılan 29 Haziran 2011 tarihli değişiklik sonrasında, mülga TFF Kanunu'nun koyduğu kriterlerin yeniden düzenlendiğini, fakat Genel Kurulda yer

alabilecek emekli futbolcu ve hakem sayılarının beşer kişiyle sınırlandırıldığını kaydetmektedir (bk. yukarıda 60. paragraf). Böylece, beşinci başvuran hakkındaki işlemlerin gerçekleştiği tarihte, futbol kulüplerinin temsilcileri yine Genel Kurulun çoğunluğunu oluşturmaya devam etmişlerdir. Her iki başvuran hakkındaki işlemlerin/muhakemelerin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan TFF kuralları uyarınca, emekli futbolcular ve hakemlerin yanı sıra futbolcu ve hakem derneklerinin başkanları da Genel Kurul toplantılarına katılma ve oy kullanma hakkına sahiptirler.

211. Mahkeme, aynı mülahazaların Yönetim Kurulu için de geçerli olduğu kanaatindedir. Bir futbol kulübünün eski bir üyesinin veya yöneticisinin Yönetim Kurulunda görev almasının önünde engel teşkil eden herhangi bir kurala ne önceki yasal çerçevede ne de şimdikiinde yer verilmiştir. Bilakis TFF Statüsü, bir futbol kulübünün yönetim kurulunda üyelik veya başkanlık yapan kişilerin Yönetim Kuruluna atanmadan önce istifa etmelerini şart koşturmaktadır (bk. yukarıda 65. paragraf). Mahkemeye göre bu durum, Yönetim Kuruluna üye olmak için bir futbol kulübünde tecrübe edinmiş olma şartı hiçbir zaman aranmamış olmasına rağmen Yönetim Kurulu üyelerinin bugüne kadar çoğunlukla futbol kulübü üyeleri veya yöneticilerinden oluştuğu olgusunu desteklemektedir. Kulüplerin çıkarları dışında [bir bütün olarak] futbolun çıkarlarını temsil ettiği düşünülebilecek kişiler, Yönetim Kurulunda her dönemde azınlık olarak kalmışlardır.

212. Tahkim Kurulunun oluşumuna dönüldüğünde, Mahkeme, bu kurulun tamamen hukuk eğitimi almış ve en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip olma şartını sağlayan ancak hâkimlik mesleğinden olmayan uzmanlardan (*lay assessor*) ibaret olduğunu kaydetmektedir. Bu nedenle, Tahkim Kurulunda görev yapan kişiler çoğunlukla spor hukukunda uzmanlaşan akademisyenler veya hukukçulardır. Mahkeme, somut uyuşmazlıkları karara bağlayan heyetler için de aynı durumun geçerli

olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme, geçmişteki bir kararında, uyuşmazlık konusuyla ilgili özel alan bilgisine ve tecrübesine sahip hâkimlik mesleğinden olmayan uzman niteliğindeki heyetlerin, mevzubahis meselelerin anlaşılmasına katkı sağladıklarını ve özel alanlara ilişkin uyuşmazlıkların karara bağlanması işlerinde hayli yetkin olduklarını kabul etmiştir (bk. *AB Kurt Kellermann/İsveç*, no. 41579/98, § 60, 26 Ekim 2004). Tahkim Kurulunun münhasıran hâkimlik mesleğinden olmayan üyelerden oluşuyor olması, Mahkeme açısından bir sorun teşkil etmemektedir. Ancak Mahkeme, Tahkim Kurulu üyelerinin görevlerinin ifasıyla ilgili olarak haklarında bir dava açılmasından muaf olmadıklarını ve herhangi bir mesleki ahlak ve davranış kuralıyla bağlı olmadıklarını da not etmektedir. Anlaşıldığı üzere, üyelerin göreve başlamadan önce herhangi bir yemin etmeleri veya benzeri resmi bir beyanda bulunmaları gerekmemektedir (benzer ve farklı yönleri için karşılaştırınız, yukarıda anılan *Engel ve Diğerleri*, § 30).

213. Bunun ardından Mahkeme, Tahkim Kurulu üyelerinin görev süreleri konusunu inceleyecektir. Mahkeme, TFF mevzuatının bu noktada sabit bir süre belirtmediğini ve görev sürelerinin Yönetim Kurulunun ve Başkan'ın görev süresiyle aynı olduğunu öngördüğünü kaydetmektedir. Ayrıca, TFF kurallarına göre, Tahkim Kurulu üyelerinin istifa etmedikçe veya üyelikten çekilmedikçe görev süreleri tamamlanmadan üyelikten çıkarılamayacaklarını ve yerlerine yeni üye görevlendirilemeyeceğini de not etmektedir. Her ne kadar üyelik teminatına sahip olsalar da üyelerin görev süresinin Yönetim Kurulunki ile sınırlı olması, Tahkim Kurulu üyelerinin mevkilerinde kalma hakkını bir yürütme organı olan Yönetim Kurulu ile aynı eksene getirmekte ve bu şekilde Sözleşme'nin 6 § 1 maddesiyle gerekli kılınan bağımsızlık ve tarafsızlık güvenceleriyle ilgili kuşku uyandırmaktadır.

214. Mahkeme, ilgili TFF kuralları uyarınca Tahkim Kurulu üyelerine TFF tarafından belli bir ücret ödenmesinin yanı sıra seyahat masraflarının

karşılandığını ve mesken tazminatı ödendiğini, kendilerine ödenen meblağların da Yönetim Kurulunca belirlendiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, *Mutu ve Pechstein* kararında, daima Devlet bütçesi ile finanse edilen ulusal mahkemelerle bir kıyaslama yapmak suretiyle, CAS'ın yalnızca mali düzenlemeleri nedeniyle bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğunun söylenemeyeceğini tespit ettiğini yineler (bk. yukarıda anılan *Mutu ve Pechstein*, § 151). Mahkeme, somut davada *Mutu ve Pechstein* davasındaki tespitlerinden ayrılmasını gerektirecek herhangi bir sebep görmemektedir. Tahkim Kurulu üyelerinin katıldıkları her müzakere başına bir ücret elde etmeleri ve masraflarının TFF'nin yürütme organı konumundaki Yönetim Kurulu tarafından karşılanması durumu, özünde Tahkim Kurulunun bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğu sonucuna varılması için yeterli değildir.

215. Mahkeme, ayrıca, ilgili TFF kuralları uyarınca Tahkim Kurulu üyelerinin bağımsızca karar verme yükümlülüğü altında olduklarını gözlemlemektedir. Mezkûr kurallar, Yönetim Kurulunda yer alan bireylerin Tahkim Kurulu üyesi olamayacaklarını da hüküm altına almıştır. Ek olarak, hukuk ve ceza yargılamalarına dair ilgili kurallara atıf yapılan hükümlere göre, tarafların bir Tahkim Kurulu üyesinin çekilmesini talep etmesinin önü açıktır. Mahkeme, buna karşın, geçerli kurallara göre bir üyenin kendi bağımsızlığı ve tarafsızlığını etkileyebilecek koşulları açıklamasının gerekli kılınmadığını not etmektedir. Daha da önemlisi, TFF, taraflarca bir Tahkim Kurulu üyesinin bağımsız veya tarafsız olmadığı iddiası ileri sürüldüğünde izlenecek belirli bir prosedür ortaya koymamıştır. Yine, böyle bir iddia hakkında karar vermeye yetkili organın hangisi olduğu söz konusu kurallarda belirtilmemiştir (benzer ve farklı yönleri için karşılaştırınız, yukarıda anılan *Mutu ve Pechstein*, § 36).

216. Yukarıdaki açıklamalar ışığında Mahkeme, Yönetim Kurulu ve Tahkim Kurulu arasında çok sayıda güçlü kurumsal ve yapısal bağların mevcut olduğunu çıkarmaktadır. Bu çıkarım dolaylı olarak iki organ

arasında hiyerarşik bir ilişkinin var olduğu anlamına gelmemekle birlikte, Tahkim Kurulunun işleyişi üzerinde Yönetim Kurulunun ne kadar ciddi bir nüfuza sahip olduğuna işaret etmektedir.

217. Tahkim Kurulu gibi sporda zorunlu tahkim organlarının bağımsızlık ve tarafsızlığına dair değerlendirmesinin bir sonraki adımı olarak Mahkeme, Tahkim Kurulunun, bu tür süreçlere kaçınılmaz şekilde dâhil olan profesyonel kuruluşlar karşısında bağımsız ve -ister sübjektif ister objektif olarak- tarafsız sayılamayacak üyelerden oluşup oluşmadığını inceleyecektir (bk., bu davaya uygulanabildiği ölçüde, yukarıda anılan *Mutu ve Pechstein*, § 157).

218. Sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar göz önüne alındığında; Mahkeme, birinci başvuranın argümanının temelinde, Genel Kurul ve Yönetim Kurulunun oluşumunda kulüpler ile oyuncular arasında var olan yapısal eşitsizlik nedeniyle Tahkim Kurulu üyelerinin zımnen futbol kulüpleri lehine eğilim gösterdikleri iddiası bulunmaktadır.

219. Genel Kurul ve Yönetim Kurulunun oluşumuna ilişkin tespitlerini (bk. yukarıda 210 ve 211. paragraflar) göz önünde bulunduran Mahkeme, bu kurullarda oyuncuların kulüplerle aynı düzeyde temsil edilmemeleri sebebiyle, kulüplerle oyuncuları arasındaki sözleşme kaynaklı uyuşmazlıklara ilişkin Tahkim Kurulu nezdinde gerçekleştirilen incelemelerde terazinin kulüpler lehine daha ağır bastığının düşünülebileceği kanaatindedir. Bu bağlamda Mahkeme, somut olay tarihinde, başvuranın dosyasına ilişkin karar veren tüm Tahkim Kurulu üyelerinin, çoğunluğunu eski futbol kulübü üyeleri veya yöneticilerinin oluşturduğu bir Yönetim Kurulunca atandıklarını vurgulamak ister.

220. Dahası, her ne kadar gerçekte kulüplerin birbirlerine karşı yarış içerisinde olması ve her birinin farklı kademede ve güçte olması nedeniyle çıkarları her zaman birbirleriyle aynı doğrultuda olmasa da, bir kulüp ile oyuncu arasındaki sözleşme kaynaklı bir uyuşmazlığın akıbetinin benzer koşullardaki başka uyuşmazlıklar üzerinde etkileri olacak; oyuncu lehine

çıkacak bir karar, diğer oyuncuların kendi kulüpleriyle içine düştükleri uyuşmazlıklarda dayanak olarak gösterecekleri bir emsal teşkil edebilecektir.

221. Düzenleyici nitelikteki meselelerle ilgili uyuşmazlıklara bakıldığında; beşinci başvuran, MHK tarafından hazırlanan hakem listelerine karşı yaptığı itiraz üzerine Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız bir şekilde karar vermesinin beklenemeyeceğine dair iki temel sebep bulunduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda, (i) Yönetim Kurulunun hem MHK hem de Tahkim Kurulu üzerinde ciddi bir nüfuza sahip olduğunu ve (ii) MHK tarafından hazırlanan hakem listelerinin Yönetim Kurulunun onayına sunulduğunu ifade etmiştir. Mahkeme, MHK'nin TFF bünyesindeki bir yan kurul olduğunu ve çoklukla emekli hakemlerden oluşan üyelerinin Başkan'ın teklifi üzerine Yönetim Kurulunca atandıklarını gözlemlemektedir. Ayrıca, üyelerinin görev süresinin Yönetim Kurulunkıyla aynı olduğunu ve kendilerine ödenen ücretlerin yine Yönetim Kurulu tarafından belirlendiğini kaydetmektedir. MHK'nin oluşumu ile çalışma usul ve esaslarını belirleyen de Yönetim Kuruludur. Buna ek olarak, ilgili TFF kurallarına göre, MHK'nin hazırladığı hakem listelerini Yönetim Kurulunun onayına sunması gerekmektedir. MHK tarafından hazırlanan hakem listelerine karşı yöneltilecek itirazları ve MHK'nin geçerli TFF kurallarına uygun şekilde hareket edip etmediği hususunu inceleyip karara bağlayacak olan merci Tahkim Kuruludur.

222. Yukarıdaki açıklamalar ışığında, Mahkemenin Tahkim Kurulunun teşkilatı ve işleyişine dair Yönetim Kuruluna verilmiş olan geniş yetkiler sonucu Tahkim Kurulunun yukarıda tasvir edilen yapısal eksikliklerine dair yapmış olduğu bulguları dikkate alarak; Mahkeme, kurul üyelerini dış baskılardan koruyacak yeterli güvencelerin yokluğunda, başvuruların Tahkim Kurulu üyelerinin kendi dosyalarına gerekli düzeyde bağımsız ve tarafsız bir şekilde yaklaşabileceklerinden kuşku duymak için meşru nedenlere sahip olduklarını değerlendirmektedir.

223. Bu nedenle, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİNE İLİŞKİN DİĞER İDDİALAR HAKKINDA

224. Ek olarak, 5506/16 no.lu başvuru dâhilinde başvuran, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında şikâyetle bulunarak, Tahkim Kurulunun kendisinin MHK kararına itirazı hakkında karar vermeden önce duruşma gerçekleştirmeyi reddettiği gerekçesiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini, MHK'nin ibrazlarının Tahkim Kurulunca kendisine iletilmemesinin çekişmeli yargılama ilkesine aykırı olduğunu ve son olarak Tahkim Kurulu kararlarının yargı denetiminden muaf olmasının da mahkemeye erişim hakkının ihlalini teşkil ettiğini ileri sürmüştür.

225. Hükümet, başvuranların argümanlarına itiraz etmiştir.

226. Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki diğer şikâyetlerinin kabul edilebilir olduğuna karar verilebileceği kanaatindedir. Tahkim Kurulu nezdindeki inceleme işlemlerinin zorunlu tahkim yolu niteliğinde olduğunu ve dolayısıyla Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin öngördüğü güvencelerin bu bağlamda geçerli olması gerektiğini hâlihazırda tespit etmiş olduğunu da kaydetmektedir. Tahkim Kurulunun Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki bağımsızlık ve tarafsızlık kriterlerini karşılamadığına dair bulgularını göz önünde bulunduran Mahkeme, başvuranın Tahkim Kurulu nezdindeki muhakeme işlemlerinin adilliğine ilişkin şikâyetlerinin -mahkemeye erişim hakkına dair şikâyeti de dâhil olmak üzere- ayrıca incelenmesi gerekmediği görüşündedir.

IV. İKİNCİ, ÜÇÜNCÜ VE DÖRDÜNCÜ BAŞVURANLAR
BAKIMINDAN SÖZLEŞME'YE EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1.
MADDESİNİN TEK BAŞINA VE SÖZLEŞME'NİN 13.
MADDESİYLE BAĞLANTILI OLARAK İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI
HAKKINDA

227. Son olarak, 17880/11, 17887/11 ve 17891/11 no.lu başvuruları yapan başvuranlar, Tahkim Kurulunca verilen disiplin cezasının kendilerini gelecekteki gelirlerinden yoksun bıraktığını; başka bir deyişle eğer bir yıllık hak mahrumiyetiyle cezalandırılmış olmasalardı elde edecekleri paradan yoksun kaldıklarını, bu nedenle Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine dair şikâyetle bulunmuşlardır. Ayrıca, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında, Tahkim Kurulu kararına karşı bir itiraz yoluna başvuramadıklarından yakınmışlardır.

228. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.”

Sözleşme'nin 13. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Bu Sözleşme'de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir.”

229. Hükümet, başvuranların Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında ileri sürdükleri şikâyetin, Sözleşme hükümleriyle konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmadığını savunmuştur. Mahkemenin

içtihadına dayanan Hükümet, gelecekteki gelirin ancak kazanılmasından sonra veya bu gelir üzerinde icra edilebilir bir hak iddiası var olduğunda bir “mal ve mülk” teşkil edeceğini belirtmiştir. Hükümet, başvuranların kulüple imzalamış oldukları sözleşmeleri ibraz edemediklerine ve haklarında uygulanan hak mahrumiyeti yaptırımının iş sözleşmelerinin feshine neden olduğunu ispat edemediklerine dikkat çekmiştir.

230. Başvuranlar, Hükümetin argümanlarına itiraz etmişlerdir.

231. Mahkeme, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin yalnızca bir kişinin hâlihazırda mevcut mal ve mülkünü kapsadığını ve bir mülkiyet edinme hakkı yaratmadığını yineler (bk. *Stummer/Avusturya* [BD], no. 37452/02, § 82, AİHM 2011). Gelecekteki gelirlerin, hâlihazırda kazanılmamışsa ya da kesin bir alacak hâline gelmemişse “mal ve mülk” teşkil ettiği söylenemez (bk. *Erkan/Türkiye* (k.k.), no. 29840/03, 24 Mart 2005 ve *Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], no. 73049/01, § 64, AİHM 2007-I).

232. Mahkeme, başvuranlar hakkında uygulanan hak mahrumiyetinin kendilerini bir yıl boyunca futbol müsabakalarında oynamaktan men ettiğini gözlemlemektedir. Ancak başvuranlar ile kulüp arasında akdedilen herhangi bir sözleşmenin ya da ödemeleri veya yan hakları gösterir bir belgenin yokluğunda (bk. yukarıda 155. paragraf), Mahkemenin söz konusu hak mahrumiyeti cezası nedeniyle başvuranların kulüpten ücret elde etmekten veya yan haklardan faydalanmaktan yoksun kalıp kalmadıklarını tespit etmesi mümkün değildir. Mahkeme, ayrıca, başvuranların kulüple iş ilişkilerinin sonlandırıldığına dair herhangi bir belgeyi Mahkemeye sunmadıklarını ve sonuç olarak uğradıkları zararları gösterir herhangi bir delil ileri sürmediklerini gözlemlemektedir.

233. Bu koşullar altında Mahkeme, başvuranların Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetinin Sözleşme ve Ek Protokolleri hükümleriyle konu bakımından bağdaşmadığı ve Sözleşme’nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

234. Ayrıca Mahkeme, Sözleşme'nin 13. maddesinin ulusal düzeyde, iç hukuk düzeni dâhilinde koruma altına alınma hâlleri ne şekilde olursa olsun, Sözleşme'deki hak ve özgürlüklerin esasını uygulayacak bir hukuk yolunu garanti ettiğini hatırlatmaktadır. Ancak 13. madde yalnızca, şahsın Sözleşme'nin ihlal edilmesinden dolayı mağdur duruma düştüğüne ilişkin “savunulabilir bir iddia” ortaya koyması durumunda uygulanır (bk. *Gökçe ve Demirel/Türkiye*, no. 51839/99, § 69, 22 Haziran 2006).

235. Başvuranların Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetlerinin konu bakımından bağdaşmazlığına dair tespitlerini göz önünde bulunduran Mahkeme, başvuranların yakındıkları hususla ilgili Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında bir hukuk yolu imkânı gerektirecek düzeyde “savunulabilir bir iddia” sunmadıkları kanısındadır.

236. Dolayısıyla, bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olup; Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

V. SÖZLEŞME'NİN 41 VE 46. MADDELERİNİN UYGULANMASI

237. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme veya Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

238. Sözleşme'nin 46. maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Yüksek Sözleşmeci Taraflar, taraf oldukları davalarda Mahkeme'nin verdiği kesinleşmiş kararlara uymayı taahhüt ederler.

2. Mahkeme'nin kesinleşen kararı, infazını denetleyecek olan Bakanlar Komitesi'ne gönderilir.

...”

A. Sözleşme'nin 46. Maddesinin Uygulanması

239. Mahkeme, Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca, Mahkemenin ihlal tespit ettiği bir kararın davalı Devlete ilgili kişilere Sözleşme'nin 41. maddesi kapsamında adil tazmin yoluyla hükmedilen tazminat miktarlarını ödemenin yanı sıra, Bakanlar Komitesinin denetimine tabi olmak koşuluyla, Mahkemenin tespit ettiği ihlallerin sonlandırılmasına yönelik iç hukukunda kullanacağı genel ve/veya mümkünse özel tedbirleri seçme ve mümkün olduğu ölçüde ihlalin etkilerinin giderilmesine yönelik yasal bir yükümlülük getirdiğini hatırlatır (bk., diğer kararların yanı sıra, yukarıda anılan *Oleksandr Volkov*, § 193 ve *Broniowski/Polonya* [BD], no. 31443/96, § 192, AİHM 2004-V).

240. Mahkeme, ayrıca, kararlarının esas itibariyle tespit edici nitelikte olduğunu ve genelde, Sözleşme'nin 46. maddesi kapsamındaki yükümlülüğünü yerine getirmek için iç hukukunda kullanacağı araçları seçmenin -bu araçların Mahkeme kararında ulaşılan sonuçlarla uyumlu olması ve Bakanlar Komitesinin denetimine tabi olmak koşuluyla- öncelikle ilgili Devlete ait olduğunu yineler (bk., diğer kararların yanı sıra, *Assanidze/Gürcistan* [BD], no. 71503/01, §§ 201-203, AİHM 2004-II ve *Öcalan/Türkiye* [BD], no. 46221/99, § 210, AİHM 2005-IV).

241. Mahkeme, somut davanın Türkiye'de futbol uyumsuzluklarının çözümüne ilişkin sistematik bir problemi açığa çıkardığını not etmektedir. Özellikle, tespit edilen ihlal, Tahkim Kurulunun oluşumu ve teşkilatının Yönetim Kurulundan bağımsız hareket etmesini sağlayacak şekilde düzenlenmemiş olduğunu göstermektedir. Dahası, TFF Kanunu, Tahkim Kurulu üyelerinin her türlü harici baskıdan korunmalarına ve görevlerini gerekli bağımsızlık düzeyi içerisinde yerine getirmelerini sağlamaya yönelik uygun güvenceler öngörmemektedir.

242. Mahkemeye göre, tespiti yapılan ihlalin niteliği dikkate alındığında, işbu kararın doğru şekilde icra edilebilmesi için davalı Devlet tarafından

TFF bünyesindeki futbol uyuşmazlıklarının çözüme kavuşturulmasına ilişkin sistemi ıslah etmeye yönelik birtakım genel tedbirler alınması gerekmektedir. Mahkeme, hâlihazırda gerçekleştirilmiş olan yasal reformun niteliğine ve kapsamına dair bir pozisyon almaksızın, alınacak tedbire Tahkim Kurulunun kurumsal temelini yeniden yapılandırılmasının da dâhil edilmesi gerektiği; bu şekilde Yönetim Kurulundan yapısal ve işlevsel olarak ayrılmasının ve yetkileriyle orantılı olarak yeterince bağımsız bir statüye sahip olmasının sağlanması gerektiği kanısındadır.

B. Sözleşme'nin 41. Maddesinin Uygulanması

1. Tazminat

(a) Maddi Tazminat

243. Birinci başvuran, 3.962.500 avro maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Kulübün kendisine 212.500 avro borçlu olduğunu ve eğer beş yıl daha oynamaya devam etseydi Kulüpten 3.750.000 avro alacağını savunmuştur.

244. Beşinci başvuran, il hakemi düzeyine düşürülmesi sebebiyle uğradığı zararların telafisi için 123.692 avro maddi tazminat talep etmiştir.

245. Hükümet, başvuranların talep ettikleri meblağların aşırı olduğunu ve davanın koşullarıyla desteklenmediğini ileri sürmüştür.

246. Mahkeme, Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmaması gerekçesiyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlalini tespit ettiğini not etmektedir. Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali gerçekleşmemiş olsaydı şikâyet konusu yargılamaların sonucunda ne olacağı konusunda bir tahminde bulunamayacağını hatırlatır (bk. *Yeltepe/Türkiye*, no. 24087/07, § 37, 14 Mart 2017). Bu nedenle, başvuranın maddi tazminat talebinin reddedilmesine karar vermiştir.

(b) Manevi Tazminat

247. Birinci ve beşinci başvuranlar, maruz kaldıkları manevi zararın telafisi için sırasıyla 4.000.000 avro ve 300.000 avro manevi tazminat talep etmişlerdir.

248. Hükümet, başvuranların talep ettikleri miktarlara itiraz etmiştir.

249. Tespit edilen ihlalin mahiyetini göz önünde bulunduran ve hakkaniyet temelinde bir değerlendirme yapan Mahkeme, bu başlık altında birinci ve beşinci başvuranların her birine 12.500'er avro ödenmesine hükmetmiştir.

2. Masraf ve Giderler**(a) Başvuru no. 30226/10**

250. Birinci başvuran, avukatlık ücretleri ve masrafları kapsamında 245.591,34 avro talep etmiş ve talebini desteklemek üzere bazı belgeler ibraz etmiştir. Ayrıca, kendisinin Av. Valloni ile yaptığı anlaşmaya atıfta bulunarak, 30.000 avroluk sabit bir ücrete ek olarak Mahkemenin lehine hükmedeceği maddi ve manevi tazminat tutarlarının toplamı üzerinden %10 oranında başarı primi ödenmesini talep etmiştir. Başvuran, Av. Valloni'ye ait masraf ve giderlere ilişkin hükmedilecek meblağın doğrudan bu şahsın banka hesabına ödenmesini talep etmiştir.

251. Hükümet, başvuranın iddia ettiği masraf ve gider miktarlarına karşı çıkarak, bunların aşırı olduğunu ve yalnızca Mahkeme önündeki yargılamalarla ilgili olmadığını ileri sürmüştür.

252. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvuran, ancak masraf ve giderlerin fiilen ve zorunlu olarak yapıldığını ve miktar olarak makul olduğunu belgelendirebildiği takdirde bunların geri ödenmesi hakkına sahiptir.

253. Somut davaya dönüldüğünde, Mahkeme, başvuranın Mahkeme önündeki başvurusunda öncelikle Türk uyruklu olan Av. Bezen tarafından

temsil edildiğini ve bu avukatın istifasının ardından Mahkeme önündeki yargılamaların kalan kısmında Av. Valloni tarafından temsil edildiğini gözlemlemektedir.

Av. Bezen'e ait ücretler bakımından Mahkeme, başvuranın Mahkeme önündeki başvurusu ile ilgili olarak Av. Bezen'in toplam yüz on altı saatlik hukuki çalışma gerçekleştirdiğini gösteren iş cetvelleri sunduğunu kaydetmektedir. Buna ek olarak, 8.100 avro değerinde para transferi yapıldığına dair dekontlar sunmuştur. Mahkeme, Av. Bezen tarafından yapılan iş miktarının aşırı olduğunu ve iddia konusu masrafların lüzumlu ve makul bir biçimde yapıldığının ortaya konulamadığını değerlendirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar ışığında Mahkeme, başvurana Av. Bezen kaynaklı masraf ve giderleri için 3.000 avro ödenmesinin makul olduğu kanısındadır.

Av. Valloni'ye ait ücretler bakımından Mahkeme, başvuranın bu kişiyle imzaladığı avukatlık hizmet sözleşmesini ibraz etmediğini ancak Av. Valloni tarafından kendisine gönderilen 19 Eylül 2018 tarihli, Şubat-Ağustos 2018 tarihleri arasında sunulan hukuki hizmetlere ilişkin 4.481,65 İsviçre frangı (söz konusu tarihte yaklaşık 3.795 avroya eşdeğer) tutarındaki faturanın bir kopyasını sunduğunu not etmektedir. Elinde bulunan belgeleri ve yukarıdaki kriterleri göz önüne alan Mahkeme, Av. Valloni kaynaklı masraf ve giderler için doğrudan kendisinin banka hesabına yatırılmak üzere 3.975 avro ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmektedir.

Masraf ve giderlerle ilgili taleplerinin geriye kalan kısmıyla ilgili olarak ise başvuran, Mahkeme önündeki yargılamalarla bağlantılı olarak ödediği veya ödeme yükümlülüğü altında olduğu ücretleri ya da oluşan giderleri gösteren herhangi bir belge ibraz etmemiştir (bk. *Merabishvili/Gürcistan* [BD], no. 72508/13, § 372, 28 Kasım 2017). Bu doğrultuda Mahkeme, başvuranın bu başlık altındaki taleplerinin geriye kalan kısımlarının reddedilmesine karar vermiştir.

(b) Başvuru no. 5506/16

254. Beşinci başvuran, avukatlık ücretleri de dâhil masraf ve giderleri için 3.000 avro talep etmiştir.

255. Hükümet, iddia edilen giderlerin fiilen oluştuğunu doğrulayan herhangi bir avukatlık hizmet sözleşmesi veya ödeme emri suretinin başvuran tarafından ibraz edilemediğini belirtmiştir.

256. Başvuranın talebini destekleyen hiçbir belge sunamamış olduğunu dikkate alan Mahkeme, masraf ve giderlere ilişkin talebini reddetmiştir.

3. Gecikme Faizi

257. Mahkeme, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden hesaplanmasını uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oy birliğiyle, 17880/11, 17887/11 ve 17891/11 no.lu başvuruların birleştirilmesine ve kabul edilemez olduğuna;
2. Oy birliğiyle, 30226/10 ve 5506/16 no.lu başvuruların birleştirilmesine ve birinci ve beşinci başvuranların Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyetlerinin kabul edilebilir olduğuna;
3. Oy birliğiyle, Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin birinci ve beşinci başvuranlar bakımından ihlal edildiğine;
4. Oy birliğiyle, beşinci başvuranın yargılamaların adilliğine ve mahkemeye erişim hakkına ilişkin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki diğer şikâyetlerinin incelenmesine gerek bulunmadığına;

5. Oy birliğiyle, davalı Devletin Tahkim Kuruluna ilişkin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında ihlal tespitine yol açan temel sistematik soruna yönelik genel tedbirler almasına;
6. Oy birliğiyle,
 - (a) Kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, davalı Devlet tarafından, Ömer Kerim Ali Rıza'ya, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıda belirtildiği gibi:
 - (i) Manevi tazminat olarak, yansıtılabilecek her türlü vergi hariç 12.500 avro (on iki bin beş yüz avro) ödenmesine;
 - (ii) Önceki temsilcisine ilişkin masraf ve giderler için, başvurana yansıtılabilecek vergiler hariç 3.000 avro (üç bin avro) ödenmesine;
 - (iii) Mevcut temsilcisine ilişkin masraf ve giderler için, temsilci tarafından belirtilen banka hesabına yatırılmak üzere, başvurana yansıtılabilecek vergiler hariç 3.975 avro (üç bin dokuz yüz yetmiş beş avro) ödenmesine;
 - (b) Kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, davalı Devlet tarafından, Serkan Akal'a, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, manevi tazminat olarak yansıtılabilecek tüm vergiler hariç 12.500 avro (on iki bin beş yüz avro) ödenmesine;
 - (c) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktara, Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;

7. Bire karşı altı oyla, birinci ve beşinci başvuranların adil tazmin taleplerinin geriye kalan kısmının reddedilmesine karar vermiştir.

İşbu karar İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup; Mahkeme İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi uyarınca 28 Ocak 2020 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Robert Spano
Başkan

Sözleşme'nin 45 § 2 maddesi ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74 § 2 maddesi uyarınca, işbu karara, Hâkim Bošnjak'ın ayrık görüşü eklenmiştir.

R.S.

S.H.N.

HÂKİM BOŠNJAK'IN KISMEN MUTABİK KISMEN MUHALİF GÖRÜŞÜ

1. Somut davada, Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin birinci ve beşinci başvuranlar bakımından ihlal edildiği hususunda Dairenin diğer üyeleriyle aynı görüşteyim. Bununla birlikte, bu tespite ulaşırken öne sürdükleri bazı argümanlara katılmamaktayım. Bu nedenle, söz konusu kısımla ilgili mutabık bir görüş beyan ediyorum. Ayrıca, birinci ve beşinci başvuranların maddi tazminat taleplerini bütünüyle reddi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

A. Tahkim Kurulunun Bağımsız ve Tarafsız Olmaması

2. Kanaatimce, Tahkim Kurulunun bağımsızlık ve tarafsızlık kriterini karşılayamamasının iki sebebi bulunmaktadır. Bunlar; (i) Tahkim Kurulu üyelerinin görevlerinin ifasıyla bağlantılı olarak kendileri hakkında açılacak davalardan muaf tutulmamaları ve (ii) Tahkim Kurulu üyelerinin görev süresini sabit bir şekilde belirleyen kurallar koyulmayıp bunun yerine Yönetim Kurulunun görev süresiyle bağlı olacak şekilde düzenlenmesidir.

3. Muafiyet konusunda herhangi bir hüküm bulunmadığından, Tahkim Kurulunun verdiği bir karardan memnun olmayan bir taraf, dosyası hakkında karar veren belli bir heyet üyesi veya üyeleri aleyhinde hukuk veya ceza yargılamaları başlatabilmektedir. Zararlarla ilgili sorumluluğu sınırlandıran ya da sorumluluğun Tahkim Kurulu üyeleri adına Türkiye Futbol Federasyonunca üstlenilmesini öngören özel bir düzenleme bulunmadığı anlaşıldığında, bu tür bir dava ihtimali gittikçe endişe verici bir hâl almaktadır. Tahkim Kurulu kararına karşı izlenebilecek herhangi bir hukuk yolunun bariz yokluğunda, durum daha da ciddileşmektedir. Sonuç

olarak, umduğu sonucu elde edemeyen tarafın hak arama mücadelesini sürdürmek için izleyebileceği tek hukuki yol, Tahkim Kurulu heyetindeki bir veya birden fazla üyeye karşı başvuruda bulunarak bir tazminat davası ya da suç duyurusu yoluyla çıkarını savunmaya çalışmaktır. Bunun karşısında, her ne kadar bu yolu izleyen tarafın lehine sonuçlanması çok düşük bir olasılık dahi olsa, haklarında hukuk ve ceza davası açılması ihtimaliyle karşı karşıya olmaları durumu Tahkim Kurulu üyelerinin bağımsızlık ve tarafsızlıklarını etkileyebilecektir.

4. Mahkeme, içtihadında, yargı mensuplarının görev sürelerinin yeterince uzun olmasının bağımsızlık ve tarafsızlıkları için ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır (bk., örneğin, *Incal/Türkiye* [BD], no. 22678/93, § 68, 9 Haziran 1998). Somut davada, Türkiye Futbol Federasyonunun kuralları, Tahkim Kurulu üyelerinin görevde kalma süresini belirli bir biçimde ortaya koymamaktadır. Dahası, üyelerin görev süresini Yönetim Kurulunun görev süresine bağlamaktadır. Bunun sonucunda, her yeni Yönetim Kurulu kendi iradesi doğrultusunda Tahkim Kurulunu atamaktadır. Yönetim Kurulu ve Tahkim Kurulu arasında bir anlaşmazlık ortaya çıkması hâlinde, bunun Yönetim Kurulunun istediği şekilde çözümlenmesi oldukça kolay olacaktır: Kurul istifa edecek, aynı veya benzer bir oluşumla yeniden atama talep edecek ve sonrasında beklentilerine uygun şekilde yeni bir Tahkim Kurulu atayacaktır. Böyle bir yapılanma düzeni, Tahkim Kurulunun herhangi bir olayla ilgili olarak Yönetim Kurulunun beklentileriyle tam bir zıtlık içerisinde karar vermesini neredeyse olanaksız kılmaktadır. Bu koşullar altında, bağımsızlık ve tarafsızlık kriterinin karşılanması mümkün değildir.

5. Kanımca, bu iki yetersizliğin varlığı, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlalini tespit etmek için başlı başına yeterlidir. Bu noktalar, her ne kadar kısa ve öz biçimde de olsa, kararda doğru bir şekilde vurgulanmıştır. Fakat çoğunluk devamla, Türkiye Futbol Federasyonu bünyesindeki spor tahkim sisteminin diğer bazı özelliklerine dikkat çekmiş olup; bence bu diğer

bahisler kendi içinde düşünüldüğünde Tahkim Kurulunun ve üyelerinin bağımsız veya tarafsız olmadığına işaret etmemektedir.

6. Kanaatimce, kararda futbol kulüpleriyle futbolcuların çıkarlarının karşılaştırılmasına lüzum yoktur. Ayrıca, bir karar alma organı içerisinde belli bir bilgi ve deneyim geçmişinden gelen kişilerin (iddia edildiği üzere) “aşkın temsil” oranını haiz olmasının, söz konusu organın kararlarının geçerliliği ve/veya tarafsızlığı üzerine bir etkisi olduğu görüşüne katılmıyorum.

7. Futbolun çok sayıda paydaşı (kulüpler, bunların sahipleri, oyuncular, teknik direktörler/koçlar, başka kulüplerin çalışanları, taraftarlar, dernekler, bunların çalışanları, hakemler vb.) bir araya getirdiği doğrudur ve hatta birinci başvuranın olayında bu çıkarların belli durumlarda birbiriyle tamamen zıt yönde olabileceği de gayet açık bir şekilde gözler önüne serilmektedir. Buna rağmen ben, paydaşlar arasında sistematik bir çıkar ayrımı görmemekteyim. Aynı şekilde, belli bir paydaş grubunun (kulüpler gibi) kendi içinde dahi ciddi çıkar farklılıkları olabilmektedir. Örneğin, bir kulübün kaybı, başka bir kulübün kazancı anlamına gelebilir. Benzer şekilde, bir kulüp yetkilisi eskiden oyunculuk ve/veya teknik direktörlük/koçluk yapmış olabilir ve dolayısıyla edindiği çeşitli deneyimler sayesinde farklı görevlere kolaylıkla uyum sağlayabilir.

8. Türkiye Futbol Federasyonunun hem Genel Kurulunun hem de Yönetim Kurulunun büyük oranda futbol kulüplerinin eski (!) üyelerinden oluşuyor olması, tek başına, bu iki organın her üyesinin kendisini seçen kişileri temsil ettiği bir temsili demokrasi türü örneği olduğu anlamına gelmemektedir. Bundan ziyade, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu görüldüğü kadarıyla seçmenlerinden gelen talimatlarla bağlı değildir. Yine bu organların üyeleri, kariyerleri boyunca futbolla alakalı farklı roller üstlenmiş olabilirler.

9. Hâl böyle bile olsa, Genel Kurul ve Yönetim Kurulunun eskiden oyunculuk, teknik direktörlük/koçluk veya hakemlik yapmış kişilere

nazaran daha çok kulüp yönetimlerinde bir geçmişi olan kişilerden oluşması, Yönetim Kurulunca atanan Tahkim Kurulu üyelerini kendilerinin (eski) kulüpleriyle oyuncuların karşı karşıya geldiği başvurularda ön yargılı kılmamaktadır. Söz gelimi, birçok Yüksek Sözleşmeci Taraf ülkede hâkimler, en alt sosyal tabakalardan gelen üye sayısının çok düşük olduğu Parlamento tarafından atanırlar. Şayet [yerel] mahkemede görülen bir davada etnik, ırksal veya dinî bir azınlığa mensup işsiz ve eğitimsiz bir davalı/sanık orta veya üst sosyal sınıftan bir mağdurla karşı karşıya gelirse, sırf Parlamento üyeleri mağdura çok daha yakın bir art alana ve geçmişe sahip olduklarından davayı gören hâkimin ne bağımsız ne de tarafsız olduğu söylenebilecek midir? Anladığım kadarıyla, çoğunluğun mantığına göre bu sonuca ulaşabilmek mümkündür. Bu görüşe katılmak benim için oldukça güçtür.

10. Özetle, hem Genel Kurulun hem de Yönetim Kurulunun oluşumunda kulüpler ile oyuncular arasında var olduğu iddia edilen yapısal eşitsizlik nedeniyle Tahkim Kurulu üyelerinin zımnen futbol kulüpleri lehine eğilim gösterdikleri argümanına katılmamaktayım. Ama yine de Tahkim Kurulu üyelerinin görevlerinin ifasıyla bağlantılı olarak hukuk ve ceza yargılamalarına maruz kalmaları ihtimaline karşı yeterli düzeyde koruma sağlanmadığı ve görev sürelerinin Yönetim Kurulunun görev süresiyle aynı olduğu gerekçesiyle yapılan ihlal tespiti hususunda çoğunluk ile mutabıkım.

B. Maddi Tazminat Talebi

11. Birinci başvuran, toplamda 3.962.500 avro maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Kulübün kendisine 212.500 avro borçlu olduğunu ve eğer beş yıl daha oynamaya devam etseydi ilaveten 3.750.000 avro kazanacağını savunmuştur.

12. Birinci başvuranın gelecekte kazanacağını iddia ettiği 3.750.000 avroluk talebinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatimce de aşîkârdır.

Tahkim Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmamasının söz konusu muhakeme sürecinin sonucu üzerinde oluşturabileceği etkiler ne olursa olsun, hiçbir şekilde birinci başvuranın beş sezon daha kulüpte oynamaya devam etmesinin ve iddia ettiği meblağı kazanmasının yolunu açmayacaktı. Başvuranın kontratı yalnızca 30 Haziran 2008 tarihine kadar, yani kulübü terk etmesini takip eden altı aydan daha kısa bir süre boyunca geçerliliği koruyacaktı. Kendisi başka bir yerde oynayarak para kazanabilirdi. Bu nedenle, birinci başvuranın maddi tazminat talebinin bu kısmının reddedilmesine dair çoğunluk kararı uygundur.

13. Kulübün birinci başvurana borçlu olduğu iddia edilen 212.500 avroluk talep ise şu şekilde hesaplanmıştır: (i) Kontrat hükümlerine göre 2018 yılının Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarına ait aylık ödemelerinin toplamı olan 82.500 avro; (ii) 2007-2008 sezonunun ilk yarısı için başvurana ödenmesi gereken maç başına primlerin toplamı olan 20.000 avro ve (iii) kontrat süresinin sonuna kadar kulüpte oynamaya devam etmiş olsaydı kendisine ödenmesi gereken maç başına primlerin toplamı olan 110.000 avro (22 x 5.000).

14. Tahkim Kurulunun hükmettiği tazminata bakıldığında, birinci başvuranın 2007-2008 sezonunun ilk yarısına ilişkin maç başına primleri kapsayan 20.000 avroluk talebini ve aynı zamanda 1 Ocak 2008-8 Nisan 2008 tarihleri arasındaki döneme ait aylık ücretlerine ilişkin toplam 53.860 avroluk talebini kabul ettiği görülmektedir. Ancak Tahkim Kurulu diğer taraftan, başka kalemlerin yanı sıra, kulübün birinci başvurana uyguladığı para cezasını da kabul etmiş; bu miktarın kulübün başvurana ödemesi gereken miktardan yüksek olması nedeniyle de başvurana hiçbir şey kalmamış ve aksine kendisi kulübe 129.353,38 Türk lirası ödemeye mecbur bırakılmıştır.

15. Çoğunluk, birinci başvuranın maddi tazminat talebini, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlali gerçekleşmemiş olsaydı şikâyet konusu yargılamaların sonucunda ne olacağı konusunda bir tahminde

bulunamayacağını vurgulamak suretiyle reddetmiştir. Kanaatimce, böyle bir konum alınması bu Mahkemenin bazı kararlarına aykırılık teşkil etmektedir. Bu kapsamda özellikle *Produkcija Plus storitveno podjetje d.o.o./Slovenya* (no. 47072/15, §§ 66 ve 67, 23 Ekim 2018), *Pélissier ve Sassi/Fransa* 55[BD], no. 25444/94, § 80, AİHM 1999-II), *Destrehe/Fransa* (no. 56651/00, § 52, 18 Mayıs 2004) ve *Miessen/Belçika* (no. 31517/12, § 78, 18 Ekim 2016) davalarındaki kararlar sayılabilir. Bu davaların tamamında Mahkeme, yine yargılamaların sonucuna ilişkin bir tahminde bulunamayacağını belirtmiş olmasına rağmen, başvuruların birtakım gerçek fırsatlardan yoksun kaldıklarını (*perte des chances réelles*) düşünmenin makul olacağı sonucuna ulaşmıştır.

16. Sözleşme'nin 41. maddesine göre, diğer koşulların yanı sıra, “ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku [tespit edilen] ... ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.” Mahkeme, birçok vesileyle, yeniden yargılama yapılmasının en uygun telafi yolu olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (bk., diğer kararlar arasında, *Navalnyy ve Ofitserov/Rusya*, no. 46632/13 ve 28671/14, 23 Şubat 2016). Somut davada, birinci başvuranın bağımsız ve tarafsız yargı yeri standartlarını sağlayan bir merci önünde davasının yeniden görülmesini talep ve temin etme imkânı olsaydı, bu durumda maddi tazminat talebiyle ilgili Mahkemenin daha fazla bir inceleme ve değerlendirme yapmasına lüzum kalmayacaktı. Ancak, birinci başvuranın yerel makamlar nezdinde etkili bir telafi yolu arayabilecek konumda olmadığı hususunda herhangi bir ihtilaf yoktur. Bu gerekçeyle, Mahkemece tazminata hükmedilmediğinden, başvuranın uğradığını iddia ettiği maddi zarar karşılıksız kalmıştır.

17. Maddi nitelikli bir ihtilafın söz konusu olduğu iç hukuk düzeyindeki yargılamalarda adil yargılama kriterlerinin ihlal edildiği davalarda Mahkemenin adil tazmine ilişkin karar verirken benimsediği konum, ulusal

mahkemeler önünde görülmekte olan davalarda davalının herhangi bir kanuna aykırılık veya ihmal gerçekleştirmemesi durumunda davacının belli bir meblağı, ödülü veya kazancı elde edip edemeyeceğinin kesin olmadığı hâllerde izlenen yaklaşıma benzerdir. Böyle hâllerde, çoğu hukuk sisteminin geliştirmiş olduğu “gerçek fırsat kaybı” (*perte des chances réelles*) doktrini bulunmakta, hükmedilecek tazminat miktarının ihlal olmasaydı davacının elde etmesi muhtemel faydaya tekabül etmesi sağlanmaktadır. Bu miktarın takdir edilmesi mümkün olmadığında ise yetkili merci hakkaniyet temelinde karar vermektedir.

18. Yukarıda anılan *Produkcija Plus storitveno podjetje d.o.o.* davasında Sözleşme’nin 6 § 1 maddesinin ihlali, başvuran şirketin hakkında uygulanan para cezasına Üst Mahkeme önünde etkili şekilde itiraz etmesine engel olmuştur. Mahkeme, ihlal gerçekleşmemiş olsaydı söz konusu itirazın başarıya ulaşma ihtimalinin ne olacağı hususunda tahmin yürütecek konumda değildi. Sonuç olarak Mahkeme, hakkaniyet temelinde, başvuran şirketin ihlal nedeniyle itiraz edebilecek bir konumda bulunmadığı para cezasının yarısına tekabül eden bir miktarın başvuran şirkete ödenmesine karar vermiştir.

19. Ben, somut davadaki birinci başvuranın benzer bir durumda olduğu kanısındayım. Tahkim Kurulu aslında başvuranın tazminat talebini kısmen kabul etmiş olmasına rağmen (bk. yukarıda 14. paragraf), lehine hükmedilen tazminattan eline hiçbir miktar geçmemiştir. Çünkü Tahkim Kurulu, kulübün başvurana kestiği para cezasına ve kulübün diğer alacak taleplerine karşı başvuran tarafından ileri sürülen itirazları reddetmiştir. Eğer bu itirazları kabul edilmiş olsaydı, başvuran toplamda 73.860 avro elde edecekti. Yukarıda anılan *Produkcija Plus storitveno podjetje d.o.o.* kararının altında yatan mantık somut davaya uygulandığında, birinci başvurana belirtilen miktarın yarısına eşit olan 36.930 avroluk bir tazminat ödenmesine hükmedilirdi. Dahası, tarafsız ve ön yargısız bir makamın başvuranın kulüpten ilaveten talep ettiği meblağı da kabul edeceği gerçeği

de göz ardı edilmemelidir. Maddi tazminat başlığı altında hiçbir miktara hükmetmeyen çoğunluk, Mahkeme içtihadında her geçen gün daha da belirgin bir şekilde yansıtılan yerleşik doktrinden gerekçe göstermeksizin ayrılmıştır.

20. Benzer bir analizi beşinci başvuran tarafından öne sürülen 123.692 avro değerindeki maddi tazminat talebi bakımından gerçekleştirmeyeceğim. Bu meblağ, ilgilinin il düzeyi hakemliğe düşürülmesi sebebiyle uğradığını iddia ettiği zararlara karşılık gelmektedir. Birinci başvuranın durumundakine benzer gerekçelere, beşinci başvurana da uğradığı maddi zararlar yönünden adil tazmin sağlayacak bir miktara hakkaniyet temelinde karar verilmesi, ihtimal dâhilinde olabilecektir.

21. Bu gerekçelerle, birinci ve beşinci başvuranların maddi tazminat taleplerinin bütünüyle reddedilmesine karşı oy kullanmış bulunmaktayım.

Ek

Başvuruların Listesi

Sıra no.	Başvuru no.	Başvuru tarihi	Başvuran Doğum tarihi İkamet yeri Uyruğu
1	30226/10	20/04/2010	Ömer Kerim Ali RIZA 08/11/1979 Broxbourne Birleşik Krallık ve T.C.
2	17880/11	29/12/2010	Fatih ARSLAN 04/04/1974 Muğla T.C.
3	17887/11	29/12/2010	Şaban SERİN 26/05/1980 Kocaeli T.C.
4	17891/11	29/12/2010	Mehmet Erhan BERBER 22/10/1981 Muğla T.C.
5	5506/16	11/01/2016	Serkan AKAL 27/01/1977 Zonguldak T.C.